

การปกป้องสิทธิมนุษยชนของหญิงบำเรอ: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างบทบาทกลุ่มสมาคมชาว
เกาหลี กับ รัฐบาลเกาหลีใต้

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROTECTING THE HUMAN RIGHTS OF COMFORT WOMEN: A COMPARATIVE STUDY
OF THE ROLES OF THE KOREAN COUNCIL AND THE KOREAN GOVERNMENT

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์	การปกป้องสิทธิมนุษยชนของหญิงบำเรอ: การศึกษา เปรียบเทียบระหว่างบทบาทกลุ่มสมาคมชาวเกาหลี กับ รัฐบาลเกาหลีใต้
โดย	น.ส.ภัทพร ลีห่อร่วมวัฒน์
สาขาวิชา	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์สรวิศ ชัยนาม

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.กัลยา เจริญยิ่ง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์สรวิศ ชัยนาม)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กรพินธุ์ พัวพันธ์สวัสดิ์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภัทรพร ลีห่อร่วมวัฒน์ : การปกป้องสิทธิมนุษยชนของหญิงบำเรอ: การศึกษา
เปรียบเทียบระหว่างบทบาทกลุ่มสมาคมชาวเกาหลี กับ รัฐบาลเกาหลีใต้. (
PROTECTING THE HUMAN RIGHTS OF COMFORT WOMEN: A
COMPARATIVE STUDY OF THE ROLES OF THE KOREAN COUNCIL AND
THE KOREAN GOVERNMENT) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ.สรวิศ ชัยนาม

สารนิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษาถึงการเปรียบเทียบความแตกต่างของจุดประสงค์การ
เรียกร้องระหว่างกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น กับ รัฐบาลเกาหลี
ใต้ ต่อกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ภายใต้การเรียกร้องเพื่อสิทธิสตรี
โดยศึกษาวัตถุประสงค์ในการเรียกร้องของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลี ซึ่งศึกษาจากพลวัตการ
รวมตัวของกลุ่มเรียกร้องและข้อเรียกร้องที่ทางกลุ่มต้องต่อรองกับรัฐบาลญี่ปุ่นหรือแม้แต่กับ
รัฐบาลเกาหลีใต้เอง เพื่อวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของกลุ่มในการเรียกร้องในประเด็นหญิงบำเรอ
โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ในการเรียกร้องในประเด็นหญิงบำเรอของรัฐบาล
เกาหลีใต้ ซึ่งถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อผลประโยชน์แห่งรัฐ โดยพบว่ารัฐได้ใช้การเรียกร้องทางสตรี
นิยมมาเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือรวมถึงเป็นการเรียกคะแนนนิยมแก่พรรคการเมือง และยังมีการ
ยกประเด็นหญิงบำเรอมาเพื่อยุติความขัดแย้งระหว่างกับญี่ปุ่นด้วย

สาขาวิชา	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	ลายมือชื่อนิติ
	
ปี	2562	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก
การศึกษา	

6181039624 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORD: comfort women, women's rights

Pattaraporn Leearamwat : PROTECTING THE HUMAN RIGHTS OF COMFORT WOMEN: A COMPARATIVE STUDY OF THE ROLES OF THE KOREAN COUNCIL AND THE KOREAN GOVERNMENT. Advisor: Assoc. Prof. SORAVIS JAYANAMA

This independent study is aimed at studying the contrast in the purposes of the call for comfort women, under women's rights, between the Korean Council for the Women Drafted for Military Sexual Slavery by Japan (the Korean Council) and South Korean government during World War II. The purposes of the call for comfort women by the Korean Council were analyzed from group-gathering dynamics and the requests that they had to negotiate with the Japanese government and with their government. The Korean Council's purposes of the call for comfort women were used to compare with the South Korean Government's, which the government used the comfort women as a tool for benefits. It was founded that the government used the call for women's rights to create reliability and to boost popularity. Moreover, the subject of comfort women was raised by the government to end the conflict with Japan

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: International Relations Student's Signature

.....

Academic 2019 Advisor's Signature

Year:

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดีหรือไม่นั้น อาจขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้อ่านในการพิจารณา หากแต่สารนิพนธ์ฉบับนี้กลับเป็นตัวแทนในการสื่อถึงมุมมองของข้าพเจ้าต่อโลกใบนี้ หากทำให้ผู้ที่ได้อ่านสารนิพนธ์ฉบับนี้เข้าใจถึงความหมายที่ข้าพเจ้าต้องการสื่อออกมา ข้าพเจ้าก็เห็นว่าเป็นความสำเร็จหนึ่งที่ได้ก่อเกิดขึ้นกับตัวข้าพเจ้าแล้ว

ตามปกติแล้ว เราอาจจะรื่นเริงกับความสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต แต่ก็เป็นไปเพียงพักหนึ่งเท่านั้น เมื่อต่อมาเราต้องหวนคิดถึงการนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานในภาคหน้า ซึ่งอาจจะได้นำไปใช้บ้าง หรือไม่ได้ใช้เลยก็ตามแต่

ตลอดกระบวนการเขียนสารนิพนธ์ฉบับนี้ เต็มไปด้วยเรื่องราวมากมาย ทั้งความกดดัน ความเครียด ความคาดหวัง หรือแม้แต่สถานการณ์ที่คาดเดาไม่ได้อย่างโรคระบาดโควิด 19 ที่ทำให้เกิดปัญหาในการทำวิจัยขึ้นนี้อย่างมาก สิ่งที่ทำให้เห็นได้ชัดที่สุดสำหรับข้าพเจ้า ณ ตอนนี คงจะเป็นการสร้างกำลังใจให้แก่ตนเอง รวมถึงการขอกำลังใจจากรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อน หรือแม้แต่ผู้ที่เป็นรอยยิ้มแก่ข้าพเจ้า ซึ่งไม่ว่าข้าพเจ้ากำลังจมดิ่งลงสู่ห้วงแห่งความกดดันแต่เมื่อมองหน้าพวกเขา ข้าพเจ้าสามารถยิ้มออกมาได้แม้อยู่ในหนทางมืดบอดก็ตาม

ข้าพเจ้าได้รับมิตินึกความคิด ทศนคติ มุมมองที่หลากหลายมากขึ้นกว่าเดิม หากแต่งานวิจัยชิ้นนี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้หากปราศจากผู้จุดประกายความคิดเหล่านี้ เปรียบได้ดั่งไม้ขีดที่จุดประกายไฟให้ติดลงบนกองฟาง จนกลายเป็นไฟดวงใหญ่ส่องสว่างแม้นยามค่ำคืน ขอขอบพระคุณความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ สรวิต ชัยนาม อาจารย์ที่ปรึกษาของผู้วิจัย ผู้ที่คอยให้คำแนะนำ บ่มเพาะ ตลอดจนการพยายามชี้แนวทางในการคิดนอกกรอบซึ่งตัวข้าพเจ้าได้แต่ใช้คำว่า 'คิดไม่ถึง' ตลอดการทำสารนิพนธ์

ขอขอบคุณคุณพ่อคุณแม่ที่ขู่เชิญให้ศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตและสนับสนุนในทุกทางเพื่อไม่ให้มีอุปสรรคใดๆต่อการเรียนของข้าพเจ้า ขอขอบคุณแฟนของข้าพเจ้าที่คอยเป็นห่วงและให้คำแนะนำต่อกระบวนการทำวิจัยซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าความสำเร็จส่วนหนึ่งได้มาจากคำแนะนำที่เป็นประโยชน์จากเขา ขอขอบคุณพี่และน้องเพื่อนร่วมชั้นเรียนทั้งสองที่คอยช่วยเหลือแนะนำมาตลอด 2 ปีของการเรียน และข้าพเจ้าภูมิใจยิ่งที่เราเป็นผู้รอดชีวิตไปด้วยกัน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเราจะเปลี่ยนจากคำว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียน ไปเป็นเพื่อนตลอดชีวิต

ภัทรพร ลีห่อรามวัฒน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2. คำถามวิจัย	9
1.3. สมมติฐานการวิจัย	9
1.4. วัตถุประสงค์การวิจัย	10
1.5. ขอบเขตการศึกษา.....	10
1.6. วิธีวิจัย	10
1.7. ทบทวนวรรณกรรม	11
1.8. โครงร่างสารนิพนธ์.....	16
บทที่ 2	17
วัตถุประสงค์การเรียกร้องของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีใต้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น	17
2.1. การเกิดขึ้นของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีใต้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น.....	17
2.2. การเคลื่อนไหวของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีใต้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น.....	20

2.3. วัตถุประสงค์ในการเรียกร้องของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีใต้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหาร ญี่ปุ่น.....	23
บทที่ 3.....	32
วัตถุประสงค์การเรียกร้องของรัฐบาลเกาหลีใต้ต่อกรณีหญิงบำเรอกองทัพญี่ปุ่น	32
3.1. การชดเชยของรัฐบาลญี่ปุ่นต่อรัฐบาลเกาหลีใต้ในประเด็นหญิงบำเรอ.....	32
3.2. วัตถุประสงค์ในการเรียกร้องของรัฐบาลเกาหลีใต้ต่อกรณีหญิงบำเรอกองทัพญี่ปุ่น	36
3.2.1. การใช้การเรียกร้องประเด็นหญิงบำเรอเป็นเครื่องมือของนักการเมืองในการเรียก คะแนนนิยม.....	37
3.2.2. รัฐใช้การเรียกร้องประเด็นหญิงบำเรอเป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง เกาหลีใต้และญี่ปุ่น	39
บทที่ 4.....	44
เปรียบเทียบความแตกต่างของวัตถุประสงค์การเรียกร้องในประเด็นหญิงบำเรอในสงครามโลกครั้งที่ ที่ 2 ระหว่าง กลุ่มสมาคมชาวเกาหลีใต้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น กับ รัฐบาลเกาหลีใต้...	44
4.1. เปรียบเทียบการดำเนินการเรียกร้องในประเด็นสิทธิสตรี ระหว่าง กลุ่มสมาคมชาวเกาหลี เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น กับ รัฐบาลเกาหลีใต้	45
4.2. เปรียบเทียบวัตถุประสงค์การเรียกร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่น ระหว่าง กลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อ ผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น กับ รัฐบาลเกาหลีใต้	47
บทที่ 5.....	52
บทสรุป.....	52
บรรณานุกรม	56
ประวัติผู้เขียน.....	63

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการเปรียบเทียบระหว่าง The Korean Council และ รัฐบาลเกาหลีใต้.... 50

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 การรวมตัวกันประท้วงหน้าสถานทูตญี่ปุ่นในกรุงโซล	5
ภาพที่ 2 รูปปั้นหญิงบำเรอหน้าสถานทูตญี่ปุ่นในกรุงโซล	7
ภาพที่ 3 ลักษณะรูปปั้นหญิงบำเรอ	21

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้การผนวกรวมคาบสมุทรเกาหลีให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิญี่ปุ่น และลงนามในสนธิสัญญา Japan–Korea Treaty of 1910 ตั้งแต่วันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ.1910 เป็นต้นมา¹ ด้วยอำนาจความเป็นเจ้าอาณานิคมของญี่ปุ่น ส่งผลให้ชาวเกาหลีถูกใช้เป็นเครื่องมือในสงคราม² ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวเกาหลีถูกบังคับให้เข้าร่วมกับฝ่ายญี่ปุ่น ผู้ชายชาวเกาหลีถูกเกณฑ์ไปเป็นแรงงานทาส และเข้าร่วมกับกองทัพ ส่วนผู้หญิงจะถูกบังคับให้บำเรอกามแก่นายทหารในกองทัพญี่ปุ่น³

กองทัพญี่ปุ่นได้สร้างสถานบริการเพื่อปลอบขวัญทหารญี่ปุ่นหรือ “สถานีบำเรอ” (Comfort station) ในทุกที่ที่กองทัพญี่ปุ่นได้เข้ายึดครอง⁴ มีการจัดหาหญิงบำเรอกามเพื่อทำการปลอบขวัญทหารที่ต้องออกศึกอย่างยากลำบากของตน เนื่องด้วยโสเภณีญี่ปุ่นที่ถูกส่งตัวไปนั้นเริ่มไม่เพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้งพวกเขาก็เริ่มติดเชื้อมโรค ทำให้กองทัพต้องทำการจัดหาหญิงสาวบริสุทธิ์ ซึ่งเชื่อว่าพวกเขาปราศจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์⁵ โดยสถานีสถานีบำเรอแห่งแรกสร้างขึ้นที่เชียงใหม่ เมื่อปี ค.ศ. 1932 เพื่อป้องกันไม่ให้ทหารญี่ปุ่นก่อเหตุข่มขืนผู้หญิง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิติ ศรีแสงนาม, "ญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ เพื่อนรักหักเหลี่ยมโหด ตอนที่ 2: จักรวรรดิญี่ปุ่น เจ็บแล้วจำ จำแล้วทำตาม," (23 กันยายน 2019).

² Pyong Gap Min, "Korean "Comfort Women": The Intersection of Colonial Power, Gender, and Class," *Gender & Society* 17, no. 6 (2003), <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0891243203257584>, 944.

³ "เกาหลี-ญี่ปุ่น ยุคอาณานิคมและยุคสงครามโลก," modified 20 กุมภาพันธ์ 2562, Accessed 20 มีนาคม, 2563, <https://www.wonderfulpackage.com/article/v/110/>.

⁴ สุชาดา เลี้ยงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษาระหว่าง ค.ศ. 2010-2017" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561), 27.

⁵ Chunghee Sarah Soh, "The Korean "Comfort Women": Movement for Redress," *Asian Survey* 36, no. 12 (1996), www.jstor.org/stable/2645577,

ท้องถิ่นและป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อย่างกามโรค⁶ จึงทำให้มีการจัดตั้งสถานีบำเรอแก่ทหารเหล่านี้

เหตุการณ์ “การสังหารหมู่หนานกิง” (Nanking Massacre) ในปี ค.ศ.1937 หลังจากญี่ปุ่นบุกเข้ายึดแมนจูเรียเรื่อยไปจนถึงเซี่ยงไฮ้ และสามารถยึดเมืองหนานกิงซึ่งเป็นเมืองหลวงของจีนในขณะนั้นได้สำเร็จ กองทัพญี่ปุ่นได้ใช้วิธีการเช่นฆ่าชาวจีนกว่า 300,000 ราย และมีการข่มขืนผู้หญิงไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือคนชรากว่า 20,000 ราย⁷ จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ญี่ปุ่นก้าวขึ้นมา มีอิทธิพลในเอเชียแปซิฟิกและยึดครองประเทศในแถบเอเชีย หลังจากนั้นญี่ปุ่นได้เริ่มเกณฑ์ผู้หญิงเกาหลีเข้าสู่สถานีบำเรออย่างเต็มรูปแบบ ด้วยการเปิดสถานีบำเรออย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.1938⁸ กองทัพจะเป็นผู้จัดหาหญิงบำเรอเข้าสู่ระบบ ผู้หญิงในประเทศได้อาณานิคมญี่ปุ่นถูกนำตัวเข้าสู่สถานีบำเรอกว่า 2 แสนคน โดยกว่าร้อยละ 80 ของผู้หญิงทั้งหมดเป็นผู้หญิงชาวเกาหลี⁹ ถือได้ว่าการตกเป็นทาสทางเพศในหลายประเทศนั้นเป็นผลพลอยจากการตกอยู่ภายใต้ อาณานิคมของญี่ปุ่นนั่นเอง¹⁰

ต่อมาในปี ค.ศ.1945 ญี่ปุ่นกลายเป็นผู้พ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้สร้างตราบาปทิ้งเอาไว้กลายเป็นผลร้ายในชีวิตทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่หญิงบำเรอเหล่านี้ หญิงบำเรอที่เคยอยู่ในค่ายกักกันบ้างถูกทหารญี่ปุ่นสังหารทิ้ง บ้างถูกช่วยเหลือเพื่อส่งตัวกลับบ้านเกิด แต่ไม่อาจคำนวณจำนวนที่แน่ชัดได้เนื่องจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานีบำเรอนั้นถูกเก็บเป็นความลับโดยรัฐบาลญี่ปุ่น¹¹ ทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับหญิงบำเรอนั้นถูกปกปิดไว้ และตัวหญิงบำเรอเองก็อับอายเกินกว่าจะออกมาเรียกร้องในขณะนั้น อีกทั้งหลังจากสงครามสิ้นสุด สหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียตได้แบ่งเกาหลีออกเป็นสองส่วน โดยฝั่งเกาหลีเหนือปกครองแบบคอมมิวนิสต์ จาก

⁶ Chin Sung Chung, "Korean Women Drafted for Military Sexual Slavery by Japan," in *True Stories of the Korean Comfort Women* ed. Keith Howard (London: cassell, 1995), 13.

⁷ "ครบรอบ80ปีสังหารหมู่หนานกิง ความทรงจำอันเลวร้ายที่ยังฝังแน่นของชาวจีน," modified 14 ธันวาคม 2560 Accessed 4 มีนาคม, 2563, <https://www.posttoday.com/world/530398>.

⁸ สุชาดา เลี้ยงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษาระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 26.

⁹ Ibid, 3-4.

¹⁰ Min, "Korean "Comfort Women":The Intersection of Colonial Power, Gender, and Class," 943.

¹¹ Chin Sung Chung, "Korean Women Drafted for Military Sexual Slavery by Japan," 11.

การสนับสนุนของสหภาพโซเวียต และฝั่งเกาหลีใต้ปกครองแบบประชาธิปไตย ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา โดยสหรัฐฯ ได้เข้ามาจัดตั้งรัฐบาลทหารกองทัพสหรัฐฯ (The United States Army Military Government in Korea :USAMGIK) ในปี ค.ศ.1945 จนถึงปี ค.ศ.1948¹² และได้เข้ามาปลดปล่อยเกาหลีใต้ออกจากการเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่น แต่สหรัฐฯ กลับไม่ได้ให้ความสนใจในประเด็นหญิงบำเรอ¹³ อีกทั้งในปี ค.ศ.1950 เกิดสงครามเกาหลีขึ้น ส่งผลให้เรื่องราวของพวกเขาจึงไม่ได้รับความสนใจจนถูกลืมเลือนไปตามเวลา

ในภายหลังกระแสเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิสตรีในเกาหลีเริ่มมีความนิยมมากขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นประชาธิปไตยในปี ค.ศ.1987¹⁴ ทำให้เรื่องราวของหญิงบำเรอถูกยกกลับมาอีกครั้ง เกิดกระแสการเรียกร้องขึ้นเป็นระยะ เพื่อเรียกร้องให้ญี่ปุ่นรับผิดชอบต่อการกระทำที่เกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดความสนใจจากนานาชาติและเกิดการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิสตรีขึ้นในเกาหลี¹⁵ โดยกลุ่มการเคลื่อนไหวในช่วงแรกถูกเรียกว่า The Chongsindae Movement หรือการเคลื่อนไหวของหญิงบำเรอ

ในเดือนมกราคม ปี ค.ศ.1989 มีการจัดเดินขบวนประท้วงในกรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้ เพื่อหยุดยั้งการส่งทูตไปเข้าร่วมงานพระราชพิธีศพของจักรพรรดิฮิโรชิโตของญี่ปุ่น¹⁶ ในปี ค.ศ.1990 การลุกขึ้นต่อสู้เริ่มต้นขึ้นเมื่อกลุ่มสตรีในเกาหลีใต้เริ่มรวมตัวกันและจัดตั้ง “กลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น” (the Korean Council for Women Drafted for Military Sexual Slavery by Japan: KCWS) ในวันที่ 16 พฤศจิกายน 1990¹⁷ เริ่มด้วยกลุ่มสมาคมสนับสนุนให้อดีดหญิงบำเรอ นาง คิม ฮักซุน(Kim Hak-sun) ออกมาเปิดเผยถึงเหตุการณ์

¹² Hakjoon Kim, "THE AMERICAN MILITARY GOVERNMENT IN SOUTH KOREA, 1945-1948: ITS FORMATION, POLICIES, AND LEGACIES," *Asian Perspective* 12, no. 1 (1988), www.jstor.org/stable/42703907, 52-53.

¹³ สุชาติ เลี้ยงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 34.

¹⁴ Ibid, 82.

¹⁵ Ibid, 4.

¹⁶ Soh, "The Korean "Comfort Women": Movement for Redress," 1232.

¹⁷ Lee Jae-Eun, "Korean Council for Women Drafted for Military Sexual Slavery," (2001.04.03 People's Solidarity for Participatory Democracy, 16 ธันวาคม 2562). <http://www.peoplepower21.org/English/37829>.

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 พร้อมทั้งเรียกร้องความรับผิดชอบจากญี่ปุ่น¹⁸ หลังจากที่ญี่ปุ่นบิดความรับผิดชอบต่อกรณีเหยื่อนางบำเรอในช่วงสงคราม โดยปฏิเสธการขอโทษอย่างเป็นทางการ และปฏิเสธที่จะจ่ายค่าชดเชยแก่เหยื่อเหล่านี้ กลุ่มสมาคมจึงออกมาเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่อดีตหญิงบำเรอ รวมถึงการผลักดันให้อดีตหญิงบำเรอเหล่านี้ออกสู่สาธารณะ เพื่อต่อสู้เรียกร้องค่าขอโทษที่ควรได้รับจากญี่ปุ่น และกู้คืนสิทธิมนุษยชนของหญิงพลบขวัณผู้ตกเป็นเหยื่อการค้าทางเพศของญี่ปุ่น¹⁹ การเกิดกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องในครั้งนี้ ถึงแม้ว่าจะเป็นการเรียกร้องภายใต้ชื่อของกลุ่มสตรีเพื่อสิทธิสตรี แต่กลับแสดงให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่แท้จริงของการเรียกร้องนั้นเพื่อความเท่าเทียมกันที่มนุษย์ทุกคนควรจะได้รับ บนพื้นฐานสิทธิมนุษยชนที่เท่าเทียมกัน

ในเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 1990 มีการเรียกร้องความรับผิดชอบของรัฐบาลเกาหลี โดยการส่งแถลงการณ์ชื่อเรียกร้องถึงประธานาธิบดี โร แทอู (Roh Tae Woo) ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ขณะนั้น เพื่อกดดันผู้นำเกาหลีใต้ให้สนับสนุนอดีตเหยื่อในสงคราม และเรียกร้องให้ญี่ปุ่นออกมาขอโทษอย่างจริงใจ แก่เหยื่อซึ่งเป็นอดีตนางบำเรอ และกล่าวถึงแนวทางในการแก้ปัญหา นางบำเรออีกด้วย²⁰ ในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 1992 นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น มียาซาว่า คิอิชิ (Miyazawa Kiichi) ได้เดินทางเยือนเกาหลีใต้อย่างเป็นทางการ ทำให้เกิดการรวมตัวกันที่หน้าสถานทูตญี่ปุ่นใจกลางกรุงโซลนำโดยนางคิม ฮักซุน อดีตนางบำเรอ และนักเคลื่อนไหวทางสิทธิสตรี พวกเขาเรียกร้องให้รัฐบาลญี่ปุ่นขอโทษอย่างเป็นทางการและให้จ่ายค่าตอบแทนแก่เหยื่อความรุนแรงทางเพศ²¹

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹⁸ Soh, "The Korean "Comfort Women": Movement for Redress," 1230.

¹⁹ Chin Sung Chung, "Korean Women Drafted for Military Sexual Slavery by Japan," 11-12.

²⁰ H. S. Moon Katharine, "South Korean Movements against Militarized Sexual Labor," Asian Survey 39, no. 2 (1999), www.jstor.org/stable/2645457, 318.

²¹ Vera Mackie and Sharon Crozier-De Rosa, "Remembering the Grandmothers: The International Movement to Commemorate the Survivors of Militarized Sexual Abuse in the Asia-Pacific War," The Asia-Pacific Journal 17, no. 4 (2019), 4.

ภาพที่ 1 การรวมตัวกันประท้วงหน้าสถานทูตญี่ปุ่นในกรุงโซล

แหล่งที่มา: ไทยรัฐออนไลน์

ต่อมาการเรียกร้องทางสิทธิสตรีได้รับความสนใจมากขึ้นในระดับนานาชาติ เมื่อสหประชาชาติให้ความสำคัญกับประเด็นสิทธิสตรีมากขึ้น ในปี ค.ศ. 1995 ได้มีการจัดประชุม World Conferences on Women ครั้งที่ 4 ขึ้น ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน โดยในการประชุมครั้งนี้เป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญที่ได้เกิดปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่ง (The Beijing Declaration and the Platform for Action) ซึ่งมีมติเป็นเอกฉันท์จาก 189 ประเทศ เพื่อให้ความสำคัญกับประเด็นความเท่าเทียมทางเพศ²² โดยแผนปฏิบัตินี้เป็นวาระที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลง โดยได้กำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ เพื่อให้เกิดการร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรต่าง ๆ รวมถึงประชาคมนานาชาติ เพื่อจัดการเลือกปฏิบัติหรือใช้ความรุนแรงต่อสตรีและสร้างความเท่าเทียมกันทางเพศ²³

อีกทั้งมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา ก็ได้สนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นดังกล่าว ซึ่งเห็นได้ชัดจากคำปราศรัยของ ฮิลลารี ร็อดแฮม คลินตัน (Hillary Rodham Clinton) บนเวทีการประชุม World Conference on Women ปี 1995 นั้นเอง โดยเนื้อหาของคำปราศรัยนั้นมีความสำคัญถึงการพัฒนาสิทธิสตรี ซึ่งหลักของการประชุมในครั้งนี้คือ การจะต้องทำให้สิทธิสตรีเป็นสิทธิ

²² UN WOMEN, "World Conferences on Women," Accessed 19 กรกฎาคม 2563, <https://www.unwomen.org/en/how-we-work/intergovernmental-support/world-conferences-on-women>.

²³ สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี, "สรุปปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าของสตรี," Accessed 19 กรกฎาคม 2563, <http://www.apsw-thailand.org/CEDAW.html>.

มนุษยชน (Women's rights are Human rights)²⁴ การเกิดขึ้นของความสนใจเกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชนสตรีในครั้งนี้ ส่งผลให้การเคลื่อนไหวเรียกร้องเพื่อผู้หญิงของกลุ่มภาคประชาสังคมเกาหลีใต้เป็นที่จับตามองในสายตาประชาคมโลกอย่างมาก

หลังจากที่กลุ่มเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิสตรีเริ่มออกมามีบทบาททางสังคมมากขึ้น รวมถึงความขัดแย้งระหว่างญี่ปุ่น-เกาหลีซึ่งมีมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่การถูกกดขี่ภายใต้การปกครองของจักรวรรดิญี่ปุ่น ญี่ปุ่นในฐานะผู้เป็นเจ้าของอาณานิคมแสดงอำนาจและขยายขอบเขตการปกครองอาณานิคมของตนผ่านการกดขี่ชาวเกาหลีที่ถูกส่งไปเป็นแรงงานสงครามและทาสทางเพศซึ่งก่อให้เกิดกรณีหญิงบำเรอขึ้น ทำให้ชาวเกาหลีทั้งหมดกลัวและเกลียดชังญี่ปุ่นอย่างมาก จึงไม่แปลกหากการเรียกร้องจะเริ่มมาจากกระแสชาตินิยมซึ่งหมายถึงการต่อต้านระบบอาณานิคมของจักรวรรดิญี่ปุ่นอย่างชัดเจน²⁵ เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มคนจำนวนมากเพื่อแสดงออกทางสัญลักษณ์ต่อการเรียกร้องจากญี่ปุ่นในครั้งนี้

ส่งผลให้เกิดเป็นกระแสชาตินิยมภายในประเทศที่ถูกฮือขึ้นเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น ซึ่งในช่วงแรกของการเรียกร้องตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 นั้น เป็นช่วงที่ทั่วโลกยังไม่มีการให้ความสำคัญกับประเด็นของสิทธิสตรีเท่าใดนัก จึงถือเป็นเรื่องแปลกใหม่ของรัฐบาลเกาหลีใต้ในการออกมาดำเนินนโยบายตอบรับกับกลุ่มเรียกร้อง ซึ่งหลังจากนั้นในสมัย ปาร์ค กึนฮเย ซึ่งเป็นประธานาธิบดีหญิงคนแรกของเกาหลีใต้ รัฐบาลเกาหลีเองก็ได้เริ่มมีการเรียกร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่นเพื่อชดเชยต่อชาวเกาหลีที่ถูกบังคับใช้แรงงานทาสและถูกบังคับให้เป็นหญิงบำเรอในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งกลายเป็นปากเสียงที่สำคัญของกลุ่มขบวนการเรียกร้อง

แต่ท้ายที่สุดรัฐบาลเกาหลีใต้ตอบรับการชดเชยจากญี่ปุ่นผ่านการลงนามยุติข้อขัดแย้งข้อตกลงว่าด้วยหญิงบำเรอ (Comfort Women Agreement) เมื่อเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2015 ที่ผ่านมา โดยทางการญี่ปุ่นได้มอบเงินชดเชยในกรณีหญิงบำเรอเป็นเงินจำนวน 1,000 ล้านดอลลาร์

²⁴ Michael E. Eidenmuller, "Great Speeches For Better Speaking," modified 21 มีนาคม 2563, Accessed 19 กรกฎาคม 2563, <https://www.americanrhetoric.com/speeches/hillaryclintonbeijingspeech.htm>.

²⁵ Aniko Varga, "National Bodies: The 'Comfort Women' Discourse and its Controversies in South Korea," *Studies in Ethnicity and Nationalism* 9, no. 2 (2009), <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1754-9469.2009.01054.x>, 293-294.

พร้อมจะกล่าวคำขอโทษอย่างเป็นทางการต่อหญิงบำเรอที่ยังมีชีวิตอยู่ ทั้งนี้ญี่ปุ่นได้ขอให้มีการถอดรูปปั้นหญิงบำเรออันเป็นการแสดงทางสัญลักษณ์ต่อเหตุการณ์หญิงบำเรอในช่วงยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 ออกจากหน้าสถานทูตญี่ปุ่นในเกาหลีใต้²⁶ ซึ่งรูปปั้นหญิงบำเรอนี้ถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ในการเรียกร้องของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น การนำรูปปั้นหญิงบำเรอไปตั้งหน้าสถานทูตญี่ปุ่นจึงเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ว่า หญิงบำเรอชาวเกาหลีใต้กำลังเรียกร้องความเป็นธรรมจากญี่ปุ่น²⁷

ภาพที่ 2 รูปปั้นหญิงบำเรอหน้าสถานทูตญี่ปุ่นในกรุงโซล

แหล่งที่มา: NPR ORG

การตกลงยุติความขัดแย้งอย่างง่ายดายของรัฐบาลเกาหลีใต้นั้น ทำให้เกิดการการโต้แย้งอย่างมากมายจากกลุ่มเรียกร้อง ซึ่งทำให้เห็นว่าสำหรับรัฐแล้วสตรีนิยมถูกใช้เป็นเพียงเครื่องมือในการเรียกร้องอำนาจของรัฐเท่านั้น ก่อนหน้านั้นรัฐไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเรียกร้องความรับผิดชอบจากญี่ปุ่นในกรณีหญิงบำเรอ ทำให้เมื่อเกิดการรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องของภาคประชาสังคมซึ่งประชาชนส่วนมากให้ความสนใจ รัฐจึงถูกขับเคลื่อนด้วยกระแสชาตินิยมของคนในประเทศ ส่งผลให้รัฐจำต้องหาหนทางเพื่อบรรลุดำเนินการเพื่อยุติความขัดแย้งระหว่างเกาหลีและญี่ปุ่นที่ดำรงมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน การให้ความช่วยเหลือหญิงบำเรอโดยการชดเชยเงินจำนวน 1,000 ล้านดอลลาร์ของญี่ปุ่นต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อนั้น เป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาลของสองประเทศ นำ

²⁶ สุชาดา เลียงชูศักดิ์, "หญิงบำเรอ : ประวัติศาสตร์ บาดแผล และการต่อรองบนเวทีระหว่างประเทศของเกาหลีใต้กับญี่ปุ่น," (7 ตุลาคม 2562, 101world, 28 มีนาคม 2563). <https://www.the101.world/history-of-comfort-women-agreement/>, 287-289.

²⁷ Elizabeth W. Son, Embodied Reckonings

"Comfort Women," Performance, and Transpacific Redress (University of Michigan Press, 2018), 148.

โดยนายกรัฐมนตรีนายชินโซ อาเบะ และประธานาธิบดีปาร์ค กึนเฮ ซึ่งการกระทำเหล่านี้ไม่ได้สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของอดีตเหยื่อทางเพศชาวเกาหลีได้เลย ทั้ง ๆ ที่รัฐควรทำอย่างเต็มที่เพื่อฟื้นฟูเกียรติและศักดิ์ศรีของเหยื่อเอาไว้²⁸ การกระทำของรัฐในครั้งนี้จึงถือได้ว่าไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของอดีตหญิงบำเรอซึ่งส่งผลให้เกิดการต่อต้านและเรียกร้องอย่างไม่จบสิ้น

กลับกลายเป็นว่า กลุ่มเรียกร้องนอกจากจะต้องเผชิญหน้ากับการเรียกร้องเพื่อการชดเชยจากรัฐบาลญี่ปุ่นแล้ว ยังต้องต่อสู้เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมจากรัฐบาลเกาหลีได้ด้วย การเรียกร้องของกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรีเกิดขึ้น เนื่องจากรัฐบาลญี่ปุ่นไม่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหานี้และทำการปฏิเสธการรับผิดชอบมาโดยตลอด และแม้แต่รัฐบาลเกาหลีเองกลับมีการตอบรับข้อตกลงเพื่อยุติข้อพิพาทหญิงบำเรออย่างง่ายดาย รวมถึงการเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคเอเชียของสหรัฐฯ ที่ได้สนับสนุนประเด็นทางสิทธิสตรี แต่ในท้ายที่สุดกลับกลายเป็นตัวแปรสำคัญในการยุติข้อขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้กับญี่ปุ่น ทำให้กลุ่มเรียกร้องต้องประสบปัญหากับการผลักดันข้อเรียกร้องทั้งภายนอกและภายในประเทศของตนเองด้วย

กรณีนี้ทำให้เกิดคำถามมากมายต่อรัฐบาลเกาหลีใต้ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อญี่ปุ่น ด้วยเหตุที่ว่ารัฐบาลเกาหลีใต้ภายใต้การดำเนินการของประธานาธิบดีปาร์ค กึนเฮนั้นต้องการยุติเหตุความขัดแย้งระหว่างญี่ปุ่น-เกาหลี ซึ่งมีมาอย่างยาวนาน แต่กลับกลายเป็นว่า การยุติความขัดแย้งของรัฐนั้น อาจเป็นการนำการเรียกร้องทางสตรีนิยมเข้ามาเป็นเครื่องมือเพื่อเจริญสัมพันธอันดีงานระหว่างประเทศหรือไม่ สตรีนิยมอาจกลายเป็นเครื่องมือของรัฐในการนำมาใช้ดำเนินนโยบายเพื่อยุติความขัดแย้งระหว่างกัน แต่สิ่งที่รัฐไม่ได้ให้ความใส่ใจคือ จุดประสงค์ในการเรียกร้องของขบวนการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนสตรี ทำให้การเคลื่อนไหวเรียกร้องนั้นยังคงดำเนินต่อไป และความจริงที่ว่าความขัดแย้งระหว่างสองประเทศนั้นก็ยังไม่อาจจบลงได้จริงอย่างที่รัฐบาลคาดหวังไว้

ถึงแม้การเรียกร้องของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่นจะมีการรวมตัวกันเรียกร้องอย่างต่อเนื่อง แต่เป้าหมายหลักในการเรียกร้องของกลุ่มก็ยังไม่ประสบ

²⁸ KYODO NEWS, "South Korea court takes pass on judging comfort women deal with Japan," *KYODO NEWS*, 27 Dec 2019, <https://english.kyodonews.net/news/2019/12/72402e9992fa-urgent-s-korean-court-declines-to-rule-on-comfort-women-deal-with-japan.html>.

ผลสำเร็จ เนื่องด้วยรัฐบาลเกาหลีที่ใช้แนวคิดสตรีนิยมเข้ามาเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบาย และแก้ปัญหาการเรียกร้องต่อญี่ปุ่น หากแต่จุดประสงค์ที่แท้จริงของรัฐนั้นไม่ใช่เพื่อการตอบสนอง จุดประสงค์ที่แท้จริงของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่นที่ออกมา เรียกร้อง หากแต่เป็นการตอบสนองจุดประสงค์ของรัฐเอง

1.2. คำถามวิจัย

จุดประสงค์ของการเรียกร้องระหว่าง กลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น กับ รัฐบาลเกาหลีได้แตกต่างกันอย่างไร

1.3. สมมติฐานการวิจัย

จุดประสงค์ในการเรียกร้องระหว่าง กลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น กับ รัฐบาลเกาหลีนั้น มีความแตกต่างกัน โดยการเรียกร้องกลุ่มองค์กรสตรีนั้น เรียกร้องแก้อดีตเหยื่อชาวเกาหลีใต้ที่ถูกส่งไปเป็นนางบำเรอกามแก่ทหารญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยการผลักดันให้ประเด็นของนางบำเรอให้กลายเป็นประเด็นของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ เพื่อเรียกร้องและกดดันรัฐบาลญี่ปุ่นให้ออกมาแสดงความขอโทษต่ออดีตเหยื่ออย่างเป็นทางการ โดยการรวมกลุ่มขององค์กรสตรีพัฒนาเป็นเครือข่ายประชาสังคม เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองกับรัฐ และใช้เป็นเครื่องมือในการเรียกร้องเพื่อผลประโยชน์ของสิทธิสตรีที่แท้จริง แต่ในทางกลับกันรัฐกลับไม่ได้ให้ความสำคัญกับจุดประสงค์การเรียกร้องสิทธิมนุษยชนสตรีในประเทศตนเองเท่าที่ควร โดยเมื่อรัฐบาลได้เจรจายุติความขัดแย้งกรณีหญิงบำเรอ ซึ่งเป็นการตกลงกันสองฝ่ายในระดับรัฐ โดยปราศจากการยอมรับของอดีตเหยื่อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เป้าประสงค์ของรัฐในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนสตรีนั้น เพื่อผลประโยชน์ของรัฐมากกว่าการเรียกร้องเพื่อผลประโยชน์ของขบวนการเรียกร้องอย่างแท้จริง และรัฐยังใช้แนวคิดทางสตรีนิยมและกระแสชาตินิยมในประเทศ มาเป็นเครื่องมือในดำเนินนโยบายต่างประเทศระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นอีกด้วย ถึงแม้ว่าฝ่ายรัฐบาลจะพยายามใช้และผลักดันนโยบายด้านสิทธิสตรีและใช้ข้อเรียกร้องเดียวกันกับกลุ่มเคลื่อนไหวสิทธิสตรี แต่ผลประโยชน์ที่รัฐต้องการกลับแตกต่างกับจุดประสงค์ที่กลุ่มขบวนการสิทธิสตรีเรียกร้อง

1.4. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจุดประสงค์การเรียกร้องของกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิสตรีสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น (the Korean Council for Women Drafted for Military Sexual Slavery by Japan: KCWS) กับรัฐบาลเกาหลีใต้ ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. เพื่อศึกษาการใช้แนวคิดสิทธิสตรีเพื่อเป็นเครื่องมือและแนวทางในการเรียกร้องต่อเหตุการณ์หญิงบำเรอในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

1.5. ขอบเขตการศึกษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้ต้องการศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง จุดประสงค์ในการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนสตรีของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น กับ จุดประสงค์ในการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนสตรีของรัฐบาลเกาหลีใต้ ภายใต้การนำของประธานาธิบดี ปาร์ค กึนเฮ โดยมีระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 ซึ่งเป็นปีที่กลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่นก่อตั้งขึ้น เพื่อให้เห็นถึงจุดประสงค์ที่แตกต่างกันในการเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนสตรีกรณีหญิงบำเรอในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ของอดีตหญิงบำเรอชาวเกาหลีใต้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

1.6. วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงเอกสารเป็นเครื่องมือ โดยใช้เอกสารระดับ ทฤษฎี ภูมิ คือ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารรายงาน วิทยานิพนธ์ บทความวิจัยและวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์ เผยแพร่ เอกสารเผยแพร่ของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เข้าใจบริบทของสังคมที่ต้องการศึกษา และตีความตามวัตถุประสงค์หลักของสารนิพนธ์ฉบับนี้

1.7. ทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของหญิงบำเรอกามแห่งกองทัพญี่ปุ่น

“นางบำเรอของกองทัพญี่ปุ่น” ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้สร้างสถานบริการหรือสถานีบำเรอในพื้นที่สงคราม ญี่ปุ่นขยายอำนาจจากแมนจูเรียไปจนถึงเซี่ยงไฮ้ และได้จัดตั้งสถานีบำเรอแห่งแรกขึ้นที่เซี่ยงไฮ้ เมื่อปี ค.ศ. 1932 เพื่อป้องกันการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์²⁹ โดยกองทัพเชื่อว่าโรคติดต่อที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่มาจากการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการในท้องถิ่นที่ญี่ปุ่นเข้าไปยึดครอง ทำให้เกิดการก่อตั้งสถานีบำเรอขึ้นและมีมาตรการป้องกันโรคติดต่ออย่างเข้มงวด เช่น การตรวจสุขภาพหญิงขายบริการทุกสัปดาห์ การใช้ถุงยางอนามัย และการให้ยาที่ป้องกันการติดเชื้อเป็นต้น โดยในช่วงแรกได้ส่งผู้หญิงญี่ปุ่นเพื่อให้บริการกับนายทหารญี่ปุ่นในจีน แต่เมื่อกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่นยึดครองพื้นที่ประเทศจีนในช่วงปี ค.ศ. 1931 -1932 ทำให้นางบำเรอไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้นายหน้าต้องจัดหาผู้หญิงมาเพื่อบริการความสุขทางเพศแก่นายทหารเพิ่มมากขึ้น ผู้หญิงกว่า 200,000 คนตกเป็นเหยื่อทางเพศ โดยร้อยละ 80 มาจากเกาหลีและที่เหลือเป็นผู้หญิงจีน ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและดัตช์³⁰

อย่างไรก็ตามมาตรการดังกล่าวไม่เป็นผลสำเร็จ เชื้อกามโรคยังคงแพร่กระจายอยู่ในกองทัพ ทำให้หลังจากการสร้างสถานีบำเรออย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1937-1938 ทางกองทัพจึงเกณฑ์ผู้หญิงที่อายุน้อย โดยเชื่อว่าผู้หญิงเหล่านี้ยังบริสุทธิ์ ปราศจากโรคติดต่อ และจะช่วยป้องกันการทหารในกองทัพจากโรคติดต่อได้ หญิงสาววัยรุ่นที่แม่ไม่ได้ประกอบอาชีพขายบริการถูกนำตัวมาเป็นหญิงบำเรอ จนกระทั่งปี ค.ศ. 1943 ความต้องการหญิงบำเรอยังมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้แม้แต่หญิงที่แต่งงานแล้วก็ถูกนำตัวมายังสถานีบำเรอนี้ โดยอายุเฉลี่ยของหญิงเหล่านี้อยู่ที่ 18-29

²⁹ สุชาดา เลียงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 27.

³⁰ ไสภิดา วีรกุลเทวัญ, "เหยื่อ "บำเรอกาม" ทหารญี่ปุ่น ยุคสงครามโลกครั้งที่สอง," (4 กุมภาพันธ์ 2561: ศิลปวัฒนธรรม, 5 ตุลาคม 2562 2561). https://www.silpa-mag.com/history/article_15107.

ปี โดยหญิงบำเรอเหล่านี้ถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์และรองรับการกระทำความรุนแรง เช่นการถูกทำร้ายร่างกาย และโดนข่มขืนซ้ำแล้วซ้ำเล่าตลอด 24 ชั่วโมง³¹

ในการจัดหาผู้หญิงมาเป็นหญิงบำเรอ นอกจากทางกองทัพจะเป็นผู้จัดหาแล้ว ยังได้รับความร่วมมือจากผู้นำท้องถิ่น และเอกชนด้วย โคนทางหัวหน้าท้องถิ่นและองค์กรเอกชนจะทำการติดต่อผู้บัญชาการกองทัพ (Army headquarters) เพื่อส่งผู้หญิงไปยังท้องที่ต่าง ๆ ที่เป็นสมรภูมิของญี่ปุ่น เช่น จีนตอนใต้ อินโดนีเซีย พม่า³²

ทหารญี่ปุ่นแจ้งกับครอบครัวของผู้หญิงเหล่านี้ว่าต้องการอาสาสมัครเพื่อเตรียมเสบียงอาหาร ดูแลปฐมพยาบาล หรือไม่ก็ดูดพวกเขาจากครอบครัวที่ยากจน หลังจากนั้นพวกเขาก็จะถูกกักตัว ขีดฝืนให้เคลิ้มและถูกเหล่าทหารญี่ปุ่นเวียนกันข่มขืน เมื่อกองทัพต้องเคลื่อนพลไปยังที่ต่าง ๆ พวกเขาก็จะถูกนำตัวไปด้วย แต่เมื่อกองทัพญี่ปุ่นเริ่มพ่ายแพ้ พวกเขาก็จะถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง³³ บ้างมีรายงานว่า บริเวณใกล้กับเมืองหล่าเหมิง และเถิงชง ทหารญี่ปุ่นได้บังคับให้เหยื่อสตรีเกาหลีกินยาพิษ ขณะเดียวกันก็ยิงและฆ่าเหยื่อสตรีชาวจีน³⁴

ดังนั้นแล้ว การตั้งสถานีบำเรอของกองทัพญี่ปุ่นนั้น แท้จริงแล้วไม่ต่างกับการส่งเสริมให้เกิดการข่มขืน และยังเป็น การข่มขืนผู้หญิงอย่างเป็นระบบอีกด้วย³⁵

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

³¹ สุชาดา เลี้ยงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 27-29.

³² Ibid, 31-32.

³³ รัตนาดิศร, "หญิงบำเรอกาม ในสงครามมหาเอเชียบูรพา," (22 เมษายน 2563).

<https://www.facebook.com/JapanNutshell/posts/875592055928336/>.

³⁴ MGR Online, "หนีประวัติศาสตร์ไม่พ้น! พบฟิล์มสงครามโลก หลัฐานเหยื่อบำเรอกามทหารญี่ปุ่นมีจริง," (15 กรกฎาคม 2560, 12 ธันวาคม 2562). <https://mgronline.com/china/detail/9600000070995>.

³⁵ Sabine Frühstück, "Comfort women: sexual slavery in the Japanese military during world war II," *Feminist Review* 82, no. 1 (2006), <https://doi.org/10.1057/palgrave.fr.9400266>, 73.

วรรณกรรมที่สะท้อนการเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิสตรีของนางบำเรอในเกาหลี

ชอง ซิน แด (Chongsindae) ชื่อเรียกนางบำเรอชาวเกาหลี ในภายหลังชื่อนี้ถูกนำมาตั้งเป็นชื่อขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิของนางบำเรอกลุ่มแรกในเกาหลีได้ ภายใต้ชื่อ The Chongsindae Movement โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการปัญหาของผู้หญิงในประเด็นด้านศีลธรรม เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของนางบำเรอ³⁶ ซิน เฮ ซู (Shin Hei Soo) ผู้นำของกลุ่มได้กล่าวว่าการทารุณกรรมที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงชาวเกาหลีโดยมหาอำนาจต่างชาตินั้นเกิดจากการที่เกาหลีขาดอำนาจอธิปไตย โดยให้การนิยามระบบ ชอง ซิน แด ว่าเป็นอาชญากรรมแห่งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์คนเกาหลี ความเป็นชาตินิยมจึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการระดมพลและประชาสัมพันธ์เพื่อรวมกลุ่มกันจัดตั้งสมาคมผู้ประสบภัยจากสงครามเข้าด้วยกัน รวมถึงความปรารถนาที่จะเรียกคืนอำนาจอธิปไตยของชาติ และความพยายามที่จะเรียกร้องความรับผิดชอบของรัฐบาลเกาหลีในเรื่องนี้³⁷

หลังจากการสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเด็นหญิงบำเรอกลับไม่ได้ถูกกล่าวถึงและละเลยไป จนถึงปี ค.ศ. 1987 เกาหลีได้เปลี่ยนแปลงแบบการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ทำให้การเคลื่อนไหวในเรื่องนี้ถูกหยิบยกขึ้นมาอีกครั้งตั้งแต่ปี 1990 เป็นต้นมา³⁸ มีการจัดตั้ง “สมาคมชาวเกาหลีใต้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น” (the Korean Council for the Women Drafted for Military Sexual Slavery by Japan) หรือที่ the Korean Council ซึ่งเกิดจากการร่วมมือขององค์กรและนักวิชาการสตรีนิยม³⁹ โดยในช่วงแรกนั้นสมาคมได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการหาเหยื่อผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์เพื่อยืนยันสิ่งที่เกิดขึ้น พร้อมกับรวบรวมข้อมูลและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับหญิงบำเรอในช่วงยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 อีกทั้งยังเป็นแกนนำในการทวงคืนความ

³⁶ Katharine, "South Korean Movements against Militarized Sexual Labor," 318.

³⁷ Ibid, 312.

³⁸ สุชาดา เลียงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 82.

³⁹ Ibid, 33.

ยุติธรรมให้แก่อดีตเหยื่อ⁴⁰ และยังสนับสนุนผลักดันหญิงบำเรอออกสู่สาธารณะ เป็นการเปลี่ยนเหยื่อให้กลายเป็นนักเคลื่อนไหว⁴¹

ในปี 1991 นางคิม ฮักซุน ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น เพื่อออกมาเปิดโปงเรื่องราวในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีการพาหญิงบำเรอเข้าเวทีประชุม UNHCR ในปี 1992 เพื่อบอกเล่าเรื่องราวในอดีตผ่านเวทีระดับโลก⁴²

การผลักดันอดีตเหยื่อออกมาสู่สาธารณะเปรียบเสมือนเป็นเครื่องมือยืนยันว่าอดีตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความจริง โดยสาธารณะชนที่ได้ฟังเรื่องราวจากเหยื่อโดยตรงจะน่าเชื่อถือกว่าการบอกเล่าผ่านองค์กร⁴³ ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของสมาคมในการนำมาเรียกร้องเพื่อผลประโยชน์สูงสุดแก่อดีตเหยื่อนางบำเรอเอง

วรรณกรรมที่เกี่ยวกับบทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศ

จากการศึกษาบทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น พบว่า ในงานของซูซาดา เลียงชูศักดิ์ ได้ทำการศึกษาพลวัตการเคลื่อนไหวของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น ซึ่งเรียกร้องไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 จนถึงปัจจุบัน

ซึ่งการเรียกร้องเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของ สมาคมชาวเกาหลีใต้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น, ภาคประชาสังคมเมืองฮวาซ็อง (Hwaseong city civic group) และภาคประชาสังคมเมืองซวอน (Suwon city civic group) โดยกลุ่มประชาสังคมทั้ง 3 นั้นได้ดำเนินการเรียกร้อง

⁴⁰ Ibid, 34.

⁴¹ Claire Lee, "In Solidarity with Wartime Rape Victims," in *The Korea herald* (24 August 2014, The Korea herald, 1 March 2020 2014). <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20140824000084> .

⁴² Elizabeth W. Son, "'Comfort Women': Traveling Between History and Hope," Accessed 21 มิถุนายน 2563, <https://blog.lareviewofbooks.org/essays/comfort-women-traveling-history-hope/>.

⁴³ Hee-Jung Serenity Joo, "Comfort Women in Human Rights Discourse: Fetishized Testimonies, Small Museums, and the Politics of Thin Description," *Review of Education, Pedagogy, and Cultural Studies* 37, no. 2-3 (2015), <https://doi.org/10.1080/10714413.2015.1028836>, 167.

โดยสร้างเป็นเครือข่ายความร่วมมือกับกลุ่มองค์กรในต่างประเทศ⁴⁴ โดยผ่านการร่วมมือกันในลักษณะของภาคประชาสังคมข้ามชาติ ผ่านกรอบการใช้อุดมการณ์ร่วมอย่างสิทธิมนุษยชนพร้อมทั้งผลักดันหญิงบำเรอออกสู่สาธารณะเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม ทำให้เป็นการเพิ่มความน่าสนใจให้แก่ประเด็นนี้⁴⁵ และยังมีการนำรูปปั้นนางบำเรอ ออกตั้งตามที่สาธารณะโดยกลุ่มภาคประชาสังคมในต่างประเทศ เพื่อสร้างความสนใจแก่นานาชาติ ถึงความสำคัญของปัญหาสิทธิสตรี และให้เล็งเห็นถึงการช่วยเหลือเหยื่อชาวเกาหลีใต้ และการกดดันญี่ปุ่นให้ออกมารับผิดชอบ

ซึ่งทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากองค์กรสิทธิมนุษยชนและสิทธิสตรี สถาบันศึกษาสิทธิมนุษยชนของ ผู้หญิง (Women's Human Rights Education Institute: WHRI) และองค์กรนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International: AI)⁴⁶ โดยใช้อุดมการณ์สากลเป็นหลักเพื่อรวมตัวกันเป็นเครือข่าย อีกทั้งยังมีการศึกษาถึงการเรียกร้องของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ผ่านสถาบันระหว่างประเทศอย่าง องค์การสหประชาชาติ เพื่อดูการนำประเด็นปัญหาเสนอต่อสหประชาชาติเพื่อกดดันญี่ปุ่นให้ออกมารับผิดชอบในประเด็นหญิงบำเรอ เช่น การยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ในปี ค.ศ.1992 และปี ค.ศ.1995 หรือ ยื่นเรื่องต่อองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ในปี 1930 นอกจากนี้ยังมีการเข้าร่วมการประชุมความร่วมมือ ผู้หญิงเพื่อการต่อต้านสงคราม (the Coalition Women against War) ซึ่งจัดขึ้นโดย Women Making Peace ในปี ค.ศ.2001⁴⁷ โดยได้รับความร่วมมือจากภาคประชาสังคมต่างประเทศในการดำเนินการเรียกร้อง

ในงานของสุซาดา นั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการศึกษาถึงกระบวนการผลักดันกลุ่มเรียกร้องเพื่อกดดันญี่ปุ่นให้ออกมารับผิดชอบ และการร่วมมือกันกับเครือข่ายข้ามชาติผ่านการเรียกร้องสู่การผลักดันประเด็นปัญหานี้เข้าสู่ระดับนานาชาติ ซึ่งในสารนิพนธ์ฉบับนี้จะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกับงานของสุซาดา โดยการแสดงผลวัดการขับเคลื่อนของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีใต้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่นเพื่อวัตถุประสงค์ในการเรียกร้อง โดยทำการเปรียบเทียบกับรัฐบาลเกาหลีใต้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่ทั้ง 2 ฝ่ายนำสิทธิสตรีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง

⁴⁴ สุซาดา เลียงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 100.

⁴⁵ Ibid, 79.

⁴⁶ Ibid, 103.

⁴⁷ Ibid, 82.

1.8. โครงร่างสารนิพนธ์

บทที่ 1 บทนำ ซึ่งจะชี้แจงที่มาและความสำคัญของปัญหา คำถามวิจัย สมมติฐานการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตการศึกษา วิธีวิจัย ทบทวนวรรณกรรม

บทที่ 2 ว่าด้วยการรวมกลุ่มจัดตั้ง กลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่นเพื่อแสดงออกถึงวัตถุประสงค์ในการเรียกร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่น

บทที่ 3 ว่าด้วยวัตถุประสงค์การเรียกร้องของรัฐบาลต่อประเด็นสิทธิมนุษยชนสตรี รวมถึงการนำประเด็นสิทธิสตรีมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายของรัฐ

บทที่ 4 วิเคราะห์ความแตกต่างของจุดประสงค์ระหว่างกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวสิทธิสตรี และรัฐบาลเกาหลีใต้ ในประเด็นเรื่องจุดประสงค์ในการเรียกร้องสิทธิสตรี ต่อกรณีหญิงบำเรอในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

บทที่ 5 บทสรุป

บทที่ 2

วัตถุประสงค์การเรียกร้องของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น

การเรียกร้องสิทธิมนุษยชนสตรีจากกรณีหญิงบำเรอในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น เกิดจากองค์กรสตรีที่ต่างร่วมมือกันเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมแก่เหยื่อ ความเท่าเทียมทางเพศจากการถูกกดขี่สตรีเพศในอดีต ส่งผลให้ขบวนการเรียกร้องถูกพัฒนาขึ้นจากคนกลุ่มเล็ก ๆ สู่การจัดตั้งองค์กรอย่าง กลุ่มสมาคมชาวเกาหลีได้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น (The Korean Council for Women Drafted for Military Sexual Slavery by Japan) หรือ The Korean Council โดยการรวมกลุ่มกันเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองได้มากขึ้น เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายในการคืนเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แก่อดีตหญิงบำเรอให้ได้รับความเป็นธรรม

ในบทนี้ จะขอแบ่งการอภิปรายเป็น 3 ส่วนด้วยกัน โดยส่วนแรก จะอธิบายถึงการเกิดขึ้นของขบวนการเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีได้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น ส่วนที่สอง จะอธิบายกลไกการเคลื่อนไหวของกลุ่ม และส่วนสุดท้ายจะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่ทางกลุ่มเรียกร้อง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1. การเกิดขึ้นของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีได้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น

ปมความขัดแย้งของประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่น เกิดขึ้นตั้งแต่การขยายอิทธิพลของจักรวรรดิญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1876 หลังจากญี่ปุ่นบังคับให้เกาหลีลงนามในสนธิสัญญาเกาะกังฮวา (Treaty of Ganghwa Island) โดยจุดประสงค์ของสนธิสัญญานี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเกาหลีไม่ได้ขึ้นกับจีน โดยให้ยกเลิกระบบการค้าบรรณาการกับราชวงศ์ชิง และบังคับให้เกาหลีเปิดประเทศหันมาทำการค้ากับญี่ปุ่น และจัดตั้งรัฐบาลหุ่นเชิดของตนเองในเกาหลีด้วย อีกทั้งในปี ค.ศ. 1905 ญี่ปุ่นยังบังคับให้เกาหลีลงนามในสนธิสัญญาอีลซา หรือ Japan-Korea Treaty of 1905 โดยเนื้อหาสำคัญของสนธิสัญญาดังกล่าวคือ เกาหลีต้องยอมตกเป็นรัฐอารักขาของญี่ปุ่น ญี่ปุ่นได้กดดันอย่างหนักให้กษัตริย์แห่งราชวงศ์โชซอนของเกาหลีสละราชสมบัติ ในเดือนพฤษภาคม 1910

นายเทราอุชิ มาซาทาเกะ (Terauchi Masatake) รัฐมนตรีกระทรวงกิจการกองทัพ และนาย อี วาน ยอง (Lee Wanyong) นายกรัฐมนตรีเกาหลีซึ่งเป็นหุ่นเชิดของรัฐบาลญี่ปุ่น ได้ทำการลงนามในสนธิสัญญา Japan-Korea Treaty of 1910 ก่อนที่จะผนวกเกาหลีเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิญี่ปุ่นอย่างเต็มตัว⁴⁸

จักรวรรดิญี่ปุ่นเคลื่อนทัพเข้ายึดครองเกาหลีได้ในปี ค.ศ. 1910 และทำให้เกาหลีได้ตกอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของกองทัพญี่ปุ่นนานกว่า 35 ปี ญี่ปุ่นผนวกดินแดนของเกาหลีให้เป็นส่วนหนึ่งของตน จนกระทั่งญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี ค.ศ. 1945⁴⁹ ในช่วงการยึดครองเกาหลีของญี่ปุ่นนั้น ชาวเกาหลีถูกบังคับให้เข้ากับฝ่ายญี่ปุ่นในสงครามครั้งนี้ โดยชายชาวเกาหลีถูกเกณฑ์เป็นทหารเข้าร่วมกับกองทัพญี่ปุ่น อีกส่วนถูกบังคับใช้แรงงานทาสในโรงงานอุตสาหกรรมของบริษัทญี่ปุ่น และผู้หญิงชาวเกาหลีกว่า 200,000 คน ถูกส่งไปเป็นทาสทางเพศของทหารชาวญี่ปุ่น⁵⁰

จากความบาดหมางกันในอดีต สร้างบาดแผลแก่ชาวเกาหลีเป็นอย่างมาก ทั้งเหยื่อของสงครามในครั้งนี้ หรือแม้แต่ชนรุ่นหลัง ส่งผลให้ชาวเกาหลีมีความเกลียดชังและหวาดกลัวต่อญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก⁵¹

การเริ่มต้นขึ้นของกระแสการเรียกร้องของหญิงบำเรอนั้น เริ่มจากประเทศเกาหลีใต้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองจากการปกครองแบบเผด็จการทหารภายใต้การปกครองของสหรัฐฯ สู่การปกครองแบบประชาธิปไตย ในปี ค.ศ. 1987 กระแสเรียกร้องมีมากขึ้นเรื่อย ๆ จากภาคประชาสังคมเกาหลี นำโดยองค์กรสตรีในขณะนั้น

ในปี ค.ศ. 1990 การเดินทางเยือนประเทศญี่ปุ่นของประธานาธิบดี โน แทวู นักเคลื่อนไหวสิทธิสตรีพบว่า เป็นโอกาสสำคัญที่จะหยิบยกประเด็นทางการเมืองเกี่ยวกับการถูกกดขี่ภายใต้

⁴⁸ THE STANDARD, "ญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ เพื่อนรักหักเหลี่ยมโหด(ตอนที่ 2): จักรวรรดิญี่ปุ่น เจ็บแล้วจำ จำแล้วทำตาม," Accessed 1 พฤษภาคม 2563, <https://today.line.me/th/pc/article/ญี่ปุ่น+เกาหลีใต้+เพื่อนรักหักเหลี่ยมโหด+ตอนที่+2+จักรวรรดิญี่ปุ่น+เจ็บแล้วจำ+จำแล้วทำตาม-DZQJlp>.

⁴⁹ กรุงเทพธุรกิจ, "เกาหลีใต้ส่งสัญญาณประนีประนอมญี่ปุ่น," modified 23 พฤศจิกายน 2562, Accessed 29 เมษายน 2563, <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/855701>.

⁵⁰ Workpoint News, "เปิดที่มา สรูปสงครามการค้า เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น," Accessed 1 พฤษภาคม 2563, <https://workpointnews.com/2019/08/05/korea-japan/>.

⁵¹ Ibid.

อาณานิคมของจักรวรรดิญี่ปุ่นและประเด็นหญิงบำเรอขึ้นมา โดยต้องการให้รัฐบาลญี่ปุ่นทำการตรวจสอบและเปิดเผยเรื่องราวของหญิงบำเรอที่ถูกเกณฑ์ไปในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งในการเยือนญี่ปุ่นครั้งนั้นจักรพรรดิอากิฮิโตะได้กล่าวแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตต่อรัฐบาลเกาหลีใต้⁵² แต่อย่างไรก็ตามสมาชิกสภาของญี่ปุ่น นายโมโทโอะกะ โชจิ (Motooka Shoji) ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ในการประชุมรัฐสภา วันที่ 6 มิถุนายน 1990 ความว่า สถานะนี้บำเรอเกิดขึ้นในฐานะองค์กรเอกชน และทางรัฐบาลญี่ปุ่นไม่สามารถตรวจสอบองค์กรเอกชนนั้นได้⁵³ ซึ่งคำกล่าวนี้ถือว่าเป็นการปฏิเสธข้อเรียกร้องของภาคประชาสังคมเกาหลี ทำให้เกิดการร่างจดหมายถึงนายกรัฐมนตรี โทชิกิ ไคฟู (Toshiki Kaifu) ของญี่ปุ่น ในเหตุการณ์การมาเยือนเกาหลีใต้ในเดือนตุลาคม 1990 โดยมีการเรียกร้องให้ญี่ปุ่นขอโทษอย่างเป็นทางการ และจ่ายค่าชดเชยแก่อดีตหญิงบำเรอ ทั้งยังต้องบรรจุเรื่องราวที่เกิดขึ้นลงในบทเรียนของญี่ปุ่นอีกด้วย⁵⁴

จากเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ประเด็นของหญิงบำเรอถูกยกขึ้นมาเพื่อเรียกร้องบนพื้นที่สาธารณะมากขึ้น กลุ่มองค์กรสตรีรวมตัวกันก่อตั้ง Chongdaehyop หรือ กลุ่มสมาคมชาวเกาหลีใต้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น (The Korean Council for Women Drafted for Military Sexual Slavery by Japan) โดยเรียกสั้น ๆ ว่า The Korean Council⁵⁵ ถูกก่อตั้งขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ปี 1990 จากความร่วมมือขององค์กรสตรีกว่า 37 แห่ง ซึ่งก่อนที่ The Korean Council จะเกิดขึ้น การเรียกร้องสิทธิสตรีในกรณีหญิงบำเรอในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น มีการดำเนินการมาตั้งแต่ ปี ค.ศ.1988 โดยการร่วมมือกันของ ยูน ชัง-ฮัค ซึ่งเป็นอาจารย์จาก Ehwa Women's University ร่วมกับองค์กรสตรี Korean Christian Women's United (KCWU) เป็นแกนนำต่อสู้เพื่อหญิงบำเรอ⁵⁶ โดยมีเป้าหมายในการรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ แสวงหาอดีตเหยื่อผู้รอดชีวิตและดำเนินกิจกรรมการเรียกร้องความยุติธรรมให้แก่เหยื่อเหล่านั้น รวมถึงผลักดันประเด็นสิทธิมนุษยชนสตรีของหญิงบำเรอสู่เวทีโลกอีกด้วย

⁵² สุชาดา เลียงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 38.

⁵³ Soh, "The Korean "Comfort Women": Movement for Redress," 1232.

⁵⁴ สุชาดา เลียงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 39.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ The Korean Council, "History of the movement," Accessed 13 เมษายน, 2563, <http://womenandwar.net/kr/history-of-the-movement/>.

2.2. การเคลื่อนไหวของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีใต้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น

ภาคประชาสังคมเกาหลีมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการขับเคลื่อนการช่วยเหลือเหยื่ออาชกรรมสงครามที่ตกทอดมาจากยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่ง The Korean Council ยังเป็นภาคประชาสังคมเพียงกลุ่มเดียวที่ดำเนินการเรียกร้องตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 จวบจนปัจจุบัน

ญี่ปุ่นที่ปฏิเสธการเปิดเผยเอกสารลับ และปฏิเสธการมีตัวตนของหญิงบำเรอทั้งหมดในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ทำให้ขบวนการเรียกร้องไม่สามารถหาหลักฐานได้ แต่เมื่อการก้าวออกมาเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นของอดีตหญิงบำเรอผู้ที่เป็นเหยื่อด้วยอดีตหญิงบำเรอเอง จึงถือได้ว่าเป็นการเปิดฉากการต่อสู้ของกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวอย่างเป็นทางการ

ในช่วง สิงหาคม ปี ค.ศ.1991 นาง คิม อ๊กซุน อดีตหญิงบำเรอคนแรกที่ยังมีชีวิตอยู่เปิดเผยเรื่องราวขณะที่โดยจับตัวไปเป็นหญิงบำเรอแก่กองทัพญี่ปุ่น⁵⁷ โดยมี The Korean Council เป็นผู้ช่วยรวบรวมหลักฐานที่เกิดขึ้นในช่วงที่เกาหลีใต้ตกอยู่ภายใต้อาณานิคม เพื่อฟ้องร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่น นางคิมได้ออกมาเปิดเผยเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยกล่าวว่าตนเองคือพยานหลักฐานที่ยังมีชีวิตอยู่ อีกทั้ง ในปี ค.ศ.1992 กลุ่ม The Korean Council ได้รวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรม Wednesday demonstrations โดยการรวมตัวกันหน้าสถานทูตญี่ปุ่นในเกาหลีใต้ทุก ๆ วันพุธ เริ่มตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม ปี 1992 เป็นต้นมา เพื่อกดดันรัฐบาลญี่ปุ่นให้ออกมาจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น⁵⁸ โดยกิจกรรม Wednesday demonstrations ถูกบันทึกว่าเป็นการประชุมที่ยาวนานที่สุด อีกทั้งยังไม่ได้จำกัดอยู่ในเกาหลีใต้เท่านั้น แต่ยังมีกิจกรรมกระจายตัวกันขุมนุมนุยังประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เยอรมนี⁵⁹

ในการจัดกิจกรรมการชุมนุมครั้งที่ 1,000 คิม อึน-ซุง (Kim Eun-sung) และ คิม ซี-คยอง (Kim Seo-kyung) ได้ออกแบบรูปปั้นหญิงบำเรอขึ้น⁶⁰ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการรำลึกถึง โดยรูป

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ KBS WORLD, "22 Years of Wednesday Demonstrations," *KBS WORLD*, 12 สิงหาคม 2557, http://world.kbs.co.kr/service/contents_view.htm?lang=e&menu_cate=culture&id=&board_seq=13170&page=2&board_code=trendkorea.

⁵⁹ สุชาดา เลียงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 40.

⁶⁰ Vera Mackie, Crozier-De Rosa, and M Sharon, "Remembering the Grandmothers: The International Movement to Commemorate the Survivors of Militarized Sexual Abuse in the Asia-Pacific War," (2019), 7.

ปั้นหญิงบำเรอมีลักษณะเป็นเด็กหญิงชาวเกาหลีนั่งอยู่บนเก้าอี้ มีนกเกาะอยู่บนไหล่ซ้าย ซึ่งสื่อถึงหญิงสาวที่เสียชีวิตก่อนได้รับคำขอโทษจากญี่ปุ่น เส้นผมที่ถูกมัดไปทางขวา แสดงถึงการถูกแยกจากครอบครัว มือสองข้างกำแน่น สื่อถึงความโกรธเคืองต่อญี่ปุ่นที่ปฏิเสธความรับผิดชอบ เท่าเปล่าของเด็กหญิงที่แสดงถึงความทุกข์ทรมานจากการรังแกและถูกละเลยจากสังคม และเก้าอี้ว่างเปล่าข้างกายที่สื่อถึงการชักชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียกร้อง โดยนั่งข้างกายเด็กสาวพร้อมจ้องมองไปยังสถานทูตญี่ปุ่น⁶¹ การสร้างลักษณะทางกายภาพของรูปปั้นให้เหมือนเด็กหญิงชาวเกาหลีนั้น ผู้ออกแบบต้องการแฝงความหมายในรูปปั้นหญิงบำเรอเพื่อบ่งชี้ถึงความสนใจจากผู้คนในประเด็นหญิงบำเรอ

ภาพที่ 3 ลักษณะรูปปั้นหญิงบำเรอ

แหล่งที่มา: KYODO NEWS

ในขณะนั้น กลุ่ม The Korea Council เป็นเพียงประชาสังคมเดียวที่ออกมาเรียกร้อง แต่หลังจากปี ค.ศ. 2010 มีกลุ่มประชาสังคมอื่นเข้าร่วมด้วย โดยกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้มีการร่วมมือกันเป็นเครือข่าย จัดตั้งรูปปั้นหญิงบำเรอไว้ตามที่สาธารณะต่าง ๆ เช่น ในปี 2010 มีการตั้งแท่นหินระลึกถึงหญิงบำเรอแห่งแรกที่สวนสาธารณะพาลิเสด (Palisades Park) รัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey) สหรัฐฯ, ปี 2011 ตั้งรูปปั้นหญิงบำเรอตัวแรกหน้าสถานทูตญี่ปุ่นในเกาหลีใต้, ปี 2017 ที่จัตุรัสเซนต์ แมรี่ (St. Mary's Square) ใน ซานฟรานซิสโก แคลิฟอร์เนีย โดยการรวมตัวกันของกลุ่มประชาสังคมจากประเทศต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดเครือข่ายข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ใน

⁶¹ The Korean Council, "Activities," Accessed 19 เมษายน 2563,

<http://womenandwar.net/kr/activities/?ckattempt=1#commemoration>.

ประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน เครือข่ายข้ามชาตินี้จะคอยช่วยเหลือกลุ่มที่มีแนวคิด อุดมคติเดียวกัน⁶² ส่งผลให้การวางรูปแบบหนังบำเรอในสถานที่ต่างๆ ของกลุ่ม The Council ได้รับความช่วยเหลือจากประชาสังคมสังอื่น ๆ และทำให้มีการจัดตั้งอนุสาวรีย์และรูปแบบหนังบำเรอในต่างประเทศ เช่น จีนและฟิลิปปินส์ ที่จัดตั้งรูปแบบหนังบำเรอเพื่อเรียกร้องแก่หนังบำเรอในประเทศของตนเอง หรือแม้แต่ใน สหรัฐอเมริกาที่มีการจัดตั้งอนุสาวรีย์ตามเมืองต่าง ๆ กว่า 12 แห่งทีเดียว⁶³

ซึ่งการกระทำดังกล่าวของกลุ่มประชาสังคมนั้นถือได้ว่าเป็นการเลือกใช้ การเมืองเชิงสัญลักษณ์ (symbolic politics) โดยการใช้อนุสาวรีย์ รูปแบบหนังบำเรอ และเรื่องราวบางช่วงของเหตุการณ์เพื่อสร้างความตระหนักสนใจของผู้คน⁶⁴

อุดมการณ์หลักที่กลุ่ม The Korean Council เลือกใช้เพื่อนำเสนอภาพลักษณ์ของกลุ่มคือ การใช้อุดมการณ์สากล สิทธิมนุษยชน และ สิทธิสตรี เป็นกรอบเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนประเด็นปัญหาสู่ระดับนานาชาติ โดยทำให้ประเด็นของหนังบำเรอ กลายเป็นประเด็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 แทนที่จะถูกมองว่าเป็นเพียงความขัดแย้งระหว่าง 2 ประเทศเท่านั้น ซึ่งการขับเคลื่อนปัญหาสู่ระดับสากลนั้น The Korean Council ได้ผลักดันประเด็นหนังบำเรอเข้าสู่เวทีการประชุมของสหประชาชาติอย่าง คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (the UN Commission on Human Rights: UNCHR) และ เวทีการประชุมคณะกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี (the UN Committee on the Elimination of Discrimination against Women: CEDAW)⁶⁵

มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁶² Kiyoteru Tsutsui, "Redressing past human rights violations: Global dimensions of contemporary social movements," Social Forces 85, no. 1 (2006), Page 333-334.

⁶³ สุชาดา เลียงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหนังบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 61.

⁶⁴ Ibid, 54-58.

⁶⁵ Ibid, 66-67.

2.3. วัตถุประสงค์ในการเรียกร้องของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีใต้เพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น

คำจำกัดความอันคับแคบของสิทธิมนุษยชน ทำให้ในโลกตะวันตกยอมรับว่าสิทธิมนุษยชนนั้นเป็นเรื่องของการละเมิดสิทธิเสรีภาพทางการเมืองและรัฐเพียงอย่างเดียว⁶⁶ ส่งผลให้รัฐส่วนใหญ่เพิกเฉยต่อการละเมิดสิทธิสตรี เนื่องจากประเด็นการละเมิดสิทธิสตรีต่างๆ นั้นไม่เกี่ยวข้องกับรัฐ และรัฐบาลในหลายประเทศไม่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นความเท่าเทียมกันทางเพศ หรือไม่มีแม้แต่นโยบายเพื่อรักษาสิทธิของเพศหญิงในฐานะสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานทั้งในประเทศตนเองหรือต่อประเทศอื่น ๆ⁶⁷ การถูกมองว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเหตุการณ์นั้นเกี่ยวข้องกับหรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจเท่านั้น

ภายใต้หลักแนวคิดสังคมอันตั้งอยู่บนพื้นฐานของวาทกรรมชายเป็นใหญ่ที่มีอยู่ทั่วโลก เป็นวาทกรรมเชิงอำนาจที่กล่อมเกลาคำคิดของคนในสังคมให้มองความรุนแรงทางเพศต่อสตรีให้เป็นเรื่องปกติ กลายเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างซึ่งเกิดขึ้นยาวนานและต่อเนื่อง⁶⁸ อีกทั้งความรุนแรงทางเพศยังเป็นสิ่งที่ถูกปลูกฝังในสังคม ด้วยกรรมวิธีการสร้างเรือนร่างสตรีให้กลายเป็นวัตถุทางเพศ เป็นสินค้าที่มีมูลค่า การประกอบสร้างความหมายของการข่มขืนหรือถูกระทำอนาจาร กลายเป็นเรื่องสนุกสนานของผู้ชาย การข่มขืนยังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแก้แค้นและครอบงำ⁶⁹ อีกทั้ง “การข่มขืนในสงคราม” (wartime rape) ถูกทำให้กลายเป็นเรื่องปกติจนกลายเป็นวัฒนธรรมทหาร (Military Culture)⁷⁰ ดังนั้นการข่มขืนผู้หญิงในช่วงสงครามจึงเป็นกลายเป็นการลดทอนคุณค่าความเป็นคนของผู้หญิง และเป็นการสร้างมายาคติความแข็งแกร่งให้แก่กองทัพอย่างมีเสถียรภาพ การข่มขืนในสงครามจึงถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมสงคราม ที่ละเมิดความเป็น

⁶⁶ Charlotte Bunch, "Women's rights as human rights: Toward a re-vision of human rights," Hum. Rts. Q. 12(1990), 487-488.

⁶⁷ Ibid, 488.

⁶⁸ ชเนตตี ทินนาม, "ประวัติศาสตร์วาทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในสื่อ พ.ศ. 2449-2519" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทระดับบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), 57.

⁶⁹ Ibid, 90.

⁷⁰ ณัฐธิดา สุวรรณรัตน์, "การต่อสู้เพื่อความเท่าเทียมกันทางเพศในบริบทโลก นำไปสู่การยอมรับในบริบทสังคมไทย," วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ 1, no. 3 (2561), <http://journal.mju.ac.th/index.php/jas/article/view/24>, 52.

มนุษย์โดยทหารและกองทัพ⁷¹ ซึ่งสังคมในหลาย ๆ ประเทศยังไม่เชื่อว่าการกดขี่สตรีในสังคมเป็นผลมาจากการเมือง ภายใต้หลักคิดสังคมแบบชายเป็นใหญ่ โดยแยกเรื่องการกีดกันทางเพศและความรุนแรงต่อสตรีออกจากประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน⁷²

ดังนั้นการกระทำของกองทัพญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อหญิงสาวชาวเกาหลีจึงถือได้ว่าเป็นเพียงการละเมิดสิทธิสตรีเท่านั้นแต่กลับไม่ได้ละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการถูกทารุณกรรมทางเพศสภาพต่อสตรี⁷³ ทำให้การกระทำของญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้นไม่ถูกยอมรับว่าสิ่งที่เกิดขึ้นว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของหญิงบำเรอแต่อย่างใด

ญี่ปุ่นที่จัดตั้งสถานี่บำเรอ และเกณฑ์หญิงสาวชาวเกาหลีที่ตกอยู่ภายใต้การปกครองของตนเองเข้ามาเป็นหญิงบำเรอกามแก่ทหารในกองทัพ การกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการคุกคามทางเพศและการใช้ความรุนแรงต่อเพศหญิงอย่างชัดเจน การถูกทารุณกรรมของหญิงบำเรอชาวเกาหลีในช่วงสงครามนั้น เปรียบเสมือนว่าหญิงบำเรอเหล่านี้ไม่ใช่มนุษย์ และถูกลดทอนคุณค่าความเป็นคนของพวกเธอ

ถึงแม้ในภายหลังจะมีกระแสการเรียกร้องเกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตามรัฐบาลญี่ปุ่นไม่ได้แสดงท่าทีให้ความสนใจต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากรัฐบาลญี่ปุ่นไม่เห็นว่ากรรมานหญิงบำเรอเหล่านี้ไม่ได้เป็นความผิด และการคุกคามทางเพศหญิงนั้นเป็นเรื่องของสิทธิสตรีที่ไม่เกี่ยวข้องข้องกับการดำเนินการใด ๆ ของรัฐ กล่าวได้ว่าสิทธิสตรีไม่ถูกรวมให้เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน ส่งผลให้การเรียกร้องสิทธิสตรีให้แก่หญิงบำเรอเป็นไปอย่างยากลำบาก

Charlotte Bunch ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะสาเหตุที่รัฐไม่ได้ให้ความสนใจสิทธิสตรีอย่างจริงจัง ในบทความ Women's Rights as Human Rights: Toward a Re-Vision of Human Rights กล่าวถึงสาเหตุ 4 ประการด้วยกัน คือ ประการแรก การเลือกปฏิบัติทางเพศนั้นไม่ได้เป็นประเด็นสำคัญ หรือสำคัญรองจากปัญหาอื่น ๆ ที่ต้องเอาใจใส่มากกว่า ประการที่สอง

⁷¹ Chanan Yodhong, "วัฒนธรรมข่มขืนของทหาร," Accessed 7 พฤษภาคม 2563, <https://thematter.co/thinkers/military-culture/25938>.

⁷² Bunch, "Women's rights as human rights: Toward a re-vision of human rights," 491.

⁷³ Ibid, 486.

การทารุณกรรมสตรีนั้นเป็นเพียงประเด็นทางวัฒนธรรม โดยถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัวไม่ใช่เรื่องทางการเมืองที่รัฐจะต้องเข้ามาดำเนินการ ประการที่สามคือ ในขณะที่เราเชิดชูการกระทำอื่นๆ แต่สิทธิสตรียังคงไม่ถูกมองว่าเป็นสิทธิมนุษยชน และประการสุดท้าย เมื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศถูกยอมรับว่าเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การพิจารณาถึงประเด็นนี้จึงไม่ถูกรวมเข้ากับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ⁷⁴

สิทธิสตรีมักถูกจำกัดอยู่ภายใต้มุมมองที่คับแคบทำให้ง่ายต่อการถูกมองข้าม ดังนั้น Bunch จึงได้เสนอการเปลี่ยนกระบวนทัศน์สิทธิสตรีเป็นสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ครอบคลุมสิทธิทุกประเภทที่เกี่ยวกับสตรี เพื่อสร้างความหมายที่กว้างขึ้นกว่าความหมายสิทธิสตรีแบบเดิม โดยคำนึงถึงแนวคิดสิทธิมนุษยชนสามารถเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่อผู้หญิง ซึ่งเป็นการศึกษาโดยมีสตรีเป็นศูนย์กลาง⁷⁵

หากเราวิเคราะห์ตามข้อเสนอแนะของ Bunch แล้ว จะเห็นได้ว่าการเรียกร้องของ The Korean Council เองก็ได้ทำถกเถียงถึงความไม่เท่าเทียมทางสิทธิสตรีและสิทธิมนุษยชน เช่นเดียวกัน โดยจุดประสงค์ในการเรียกร้องของ The Korean Council นั้น เพื่อต้องการแยงกระแสหลักของสังคมต่อประเด็นความสำคัญของปัญหาสิทธิทางเพศของสตรี โดยให้ความเห็นถึงความรุนแรงทางเพศและการเลือกปฏิบัติทางเพศนั้น แท้จริงแล้วเป็นประเด็นที่อ่อนไหว ซึ่งรัฐต้องให้ความสำคัญไม่น้อยกว่าประเด็นสิทธิมนุษยชนด้านอื่นๆ เนื่องจากความล้มเหลวในการมองเห็นการกดขี่สตรีในฐานะทางการเมืองนั้นส่งผลให้มีการกีดกันทางเพศและความรุนแรงต่อสตรีในด้านสิทธิมนุษยชน ส่งผลให้เกิดการแยกประเด็นเรื่องสิทธิสตรีออกจากประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน⁷⁶ ทำให้สิทธิสตรีไม่ได้รับความสนใจต่อการเร่งแก้ไขปัญหาของรัฐ หรือเป็นความสำคัญรองลงมาจากปัญหาอื่น ๆ ทำให้ประเด็นความรุนแรงทางเพศที่เกิดกับสตรีนั้นไม่ถูกแก้ไขปัญหาย่างทันท่วงที ดังนั้นกลุ่มเรียกร้องจึงพยายามชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญของการละเมิดสิทธิมนุษยชนของหญิงบำเรอซึ่งสมควรที่จะได้รับการแก้ไขจากรัฐ โดยการสร้างข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่นและรัฐบาลเกาหลีใต้เอง เพื่อให้เร่งแก้ไขปัญหายหญิงบำเรออย่างเป็นธรรม

⁷⁴ Ibid, 488.

⁷⁵ Ibid, 496.

⁷⁶ Ibid, 491.

ความไม่เท่าเทียมทางเพศนี้ยังถูกทำให้หลีกเลี่ยงไม่ได้และกลายเป็นวาทกรรมทางการเมือง ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรักษาผลประโยชน์ของอุดมการณ์ทางการเมืองและสถาบันต่างๆ ซึ่งทางกลุ่มเรียกร้องนั้นเห็นว่า ปัญหาสิทธิสตรีแท้จริงแล้วก็เป็นอีกหนึ่งปัญหาทางการเมืองที่ควรได้รับความสนใจจากรัฐและควรถูกหยิบยกให้เป็นประเด็นระหว่างประเทศที่สำคัญเทียบเท่ากับประเด็นสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ เนื่องจากผู้หญิงเองก็เป็นส่วนหนึ่งของรัฐและมีสิทธิภายใต้สิทธิมนุษยชนเทียบเท่าผู้ชายเช่นเดียวกัน จึงเป็นหน้าที่รัฐในการปกป้องและดูแลพลเมืองของตน อีกทั้งประเด็นปัญหานี้ควรถูกยกให้เป็นประเด็นระหว่างประเทศที่นานาชาติต้องมีส่วนร่วมช่วยเหลือกันในการแก้ไขปัญหา โดยการแก้ไขปัญหอย่งเป็นรูปธรรม เช่นการร่างกฎหมาย เพื่อปกป้องสตรีจากความรุนแรงทางเพศหรือการล่วงละเมิดทางเพศจากทั้งภายในประเทศ หรือต่อประเทศอื่น ๆ ด้วย อีกทั้งต้องมีการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ของเหยื่อที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางเพศเหล่านี้ด้วย ส่งผลให้ The Korean Council พยายามผลักดันขั้บเคลื่อนประเด็นดังกล่าวสู่เวทีระดับโลกอย่างสหประชาชาติ โดยการนำเรื่องเข้าสู่การประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ในปี ค.ศ. 1992⁷⁷ เพื่อให้ผู้คนเห็นความสำคัญของสิทธิสตรีและสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อหยุดยั้งความรุนแรงทางเพศต่อสตรี อีกด้านหนึ่งกลุ่มเรียกร้องเสนอประเด็นหญิงบำเรอต่อเวทีสหประชาชาติเพื่อกดดันญี่ปุ่นให้ออกมารับผิดชอบต่อการกระทำอันผิดต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนของสตรีชาวเกาหลีใต้

อีกทั้งการล่วงละเมิดทางเพศของผู้หญิงนั้นไม่ใช่เรื่องส่วนตัว รัฐส่วนใหญ่ล้มเหลวในการแยกแยะความแตกต่างระหว่างสิทธิสตรีในพื้นที่ส่วนตัวกับพื้นที่สาธารณะ เนื่องจากการล่วงละเมิดทางเพศถูกสังคมมองว่าเป็นเรื่องส่วนตัวที่รัฐไม่จำเป็นต้องเข้ามาดำเนินการจัดการ ปัญหานี้ทำให้รัฐไม่สามารถแทรกแซงได้ ดังนั้น The Korean Council จึงใช้วิธีการผลักดันอดีตหญิงบำเรอออกสู่สาธารณะในการบอกเล่าความจริง และเปิดโปงการกระทำอันโหดร้ายของกองทัพญี่ปุ่นต่อสายตาชาวโลก ซึ่งการรณรงค์ลักษณะนี้เป็นวิธีการเรียกร้องหลักของกลุ่ม

⁷⁷ สุชาดา เลี้ยงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 81.

เคลื่อนไหว เนื่องจากจะเป็นการประกาศก้าวต่อรัฐบาลญี่ปุ่นแล้ว ยังสามารถสร้างความสนใจของผู้คนอีกด้วย

The Korean Council ตระหนักว่า ความรุนแรงทางเพศเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่สามารถแก้ไขและลดทอนความรุนแรงเหล่านี้ลงได้ ทางกลุ่มจึงได้เรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นทางการ นั่นคือการช่วยเหลือและเยียวยาเหยื่อผู้ถูกกระทำ ให้ได้รับการชดเชยที่เหมาะสมเพื่อบรรเทาความทุกข์ของเหยื่อให้เบาบางลง รวมถึงการสร้างความรู้แก่ผู้คนที่ป้องกันเหตุการณ์ซ้ำเช่นเดียวกันกับเหตุการณ์ในอดีต

อดีตเหยื่อหญิงบำเรอควรมีสติทมิฬมนุษย์ชนที่เท่าเทียมกันกับผู้อื่นเช่นกัน พวกเธอมีสิทธิที่จะไม่ถูกละเมิดทางเพศในสงคราม และมีสิทธิที่จะปฏิเสธการถูกส่งตัวไปรับใช้ทหารญี่ปุ่น ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงส่งผลให้เกิดการเสนอวัตถุประสงค์การเรียกร้องต่อญี่ปุ่นของ The Korean Council ซึ่งทางกลุ่มได้แสดงออกถึงเจตนารมณ์การเรียกร้องอย่างชัดเจนและดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง หลังจากการจัดตั้งกลุ่ม The Korean Council ขึ้น กลุ่มประชาสังคมนี้เป็นเพียงองค์กรเดียวในขณะนั้นที่มีการเคลื่อนไหวอย่างเป็นทางการ โดย The Korean Council ได้ทำการเสาะหาอดีตหญิงบำเรอผู้รอดชีวิตและสัมภาษณ์พวกเธอ เพื่อตีแผ่ความจริงนี้ออกสู่สาธารณะ⁷⁸

The Korean Council รวมตัวกันจัดกิจกรรม Wednesday demonstrations เพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองกับรัฐบาลญี่ปุ่น โดยการเคลื่อนไหวในครั้งนี้ กลุ่ม The Korean Council ต้องการเรียกร้องต่อญี่ปุ่น 7 ประการด้วยกัน คือ

1. ญี่ปุ่นจะต้องยอมรับว่า ระบบหญิงบำเรอของญี่ปุ่นเป็นอาชกรรมสงคราม
2. ญี่ปุ่นจะต้องดำเนินการสอบสวนและเปิดเผยเอกสารอย่างเป็นทางการ
3. ญี่ปุ่นจะต้องส่งคำขอโทษอย่างเป็นทางการแก่อดีตเหยื่อหญิงบำเรอ
4. ญี่ปุ่นจะต้องจ่ายค่าชดเชยให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ
5. ญี่ปุ่นจะต้องมีบทลงโทษแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชกรรมสงครามในครั้งนี้
6. ญี่ปุ่นจะต้องบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับประเด็นหญิงบำเรอลงในบทเรียนของญี่ปุ่น

⁷⁸ Ibid, 81.

7. ญี่ปุ่นจะต้องทำการจัดตั้งอนุเสาวรีย์และก่อสร้างพิพิธภัณฑ์เพื่อบันทึกความทรงจำ และระลึกถึง⁷⁹

และมีการยื่นฟ้องร้องต่อศาล Yamaguchi ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยการเรียกร้องให้รัฐบาลญี่ปุ่นออกมายุติข้ออ้างที่เป็นทางการต่อเหตุการณ์ดังกล่าว รวมถึงจะต้องชดเชยค่าเสียหาย 2.29 ล้านดอลลาร์ แก่เหยื่อสงครามเหล่านี้⁸⁰

จากการจัดกิจกรรมเรียกร้องต่าง ๆ รวมถึงการสร้างข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่นของ The Korean Council นั้น แสดงให้เห็นถึงความพยายามนำเสนอมุมมองฝั่งเหยื่อผู้ถูกกระทำให้ปรากฏแก่สาธารณะ และเป็นการปกป้องสิทธิมนุษยชนของเหยื่อ โดยพยายามแสดงออกถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนของหญิงบำเรอนี้ว่าเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงด้วย

The Korean Council จึงได้สร้างข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่นขึ้น เพื่อให้ญี่ปุ่นชดเชยและรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และพยายามป้องกันเหตุการณ์ซ้ำรอยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยให้ความรู้ต่อชนรุ่นหลัง และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของสิทธิมนุษยชนของบุคคลอย่างเท่าเทียม

นักสิทธิมนุษยชนสตรีต่างต้องเคลื่อนไหวเรียกร้องให้มากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนสตรีอันโหดร้าย เพื่อให้เกิดการยอมรับสิทธิของผู้หญิงในฐานะสิทธิมนุษยชน ด้วยเหตุนี้รัฐจะต้องเข้ามามีบทบาทเพื่อยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เนื่องจากรัฐมีอำนาจในการแทรกแซงและหยุดยั้งการละเมิดดังกล่าว⁸¹ ด้วยเหตุนี้เอง The Korean Council จึงพยายามเรียกร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่นให้เป็นผู้รับผิดชอบจัดการปัญหาสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับประเด็นหญิงบำเรอ หากแต่การเรียกร้องที่เกิดขึ้นนั้นกลับถูกญี่ปุ่นปฏิเสธความรับผิดชอบไป โดยความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิงที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานของสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่อย่างจำกัด⁸²

⁷⁹ The Korean Council, "Letter to Korea Verband for Global Action Day_Justice for 'Comfort Women!' Join the 1000th Wednesday Demonstration!," Accessed 8 เมษายน, 2563, <http://womenandwar.net/kr/history-of-the-movement/?ckattempt=1>.

⁸⁰ Soh, "The Korean "Comfort Women": Movement for Redress," 1233.

⁸¹ Bunch, "Women's rights as human rights: Toward a re-vision of human rights,"Page 492.

⁸² Ibid, 488.

ในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ.1993 รัฐบาลญี่ปุ่นประกาศว่าจะไม่มีการชดเชยแก่อดีตหญิงบำเรอ แต่มีการยืนยันว่าทางรัฐบาลญี่ปุ่นจะสอบสวนอย่างละเอียดเพื่อเปิดเผยความจริง⁸³ อีกทั้งญี่ปุ่นยังประกาศผ่านแถลงการณ์โคโน (Kono Statement) โดยในแถลงการณ์นี้มีใจความโดยคร่าวว่า ญี่ปุ่นมีความตระหนักถึงความเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดหาหญิงบำเรอ และการก่อตั้งสถานีบำเรอ และได้กล่าวขอโทษและสำนึกผิดจากใจจริงที่ได้กระทำให้หญิงบำเรอเกาหลีใต้ได้รับความทุกข์ทรมาน⁸⁴

แต่อย่างไรก็ตาม แถลงการณ์นี้ก็ได้อุทวิพากษ์วิจารณ์ว่าไม่ครอบคลุมถึงการชดเชยแก่เหยื่ออดีตหญิงบำเรอ หรือแม้แต่สาธารณชนในญี่ปุ่นเอง ก็ยังมีการมองว่าญี่ปุ่นควรจะแสดงความรับผิดชอบมากกว่านี้ ทำให้ในปี ค.ศ.1995 ญี่ปุ่นได้ก่อตั้ง กองทุนเพื่อผู้หญิงแห่งเอเชีย (Asian Women's Fund: AWF) เพื่อสนับสนุนอดีตเหยื่อหญิงบำเรอ แต่กองทุนนี้ก็ได้รับการปฏิเสธจากหญิงบำเรอและ The Korean Council เนื่องจากกองทุนนี้เป็นเงินที่ได้รับมาจากการบริจาคของประชาชนชาวญี่ปุ่นไม่ได้มาจากรัฐโดยตรง และการดำเนินการของกองทุนนี้มาจากภาคเอกชนทั้งสิ้น The Korean Council ยืนยันว่าพวกเขาต้องการคำขอโทษจากรัฐบาลญี่ปุ่นที่มาพร้อมกับความตระหนักรับผิดชอบต่อเหตุอาชญากรรมที่เกิดขึ้น และการชดเชยนั้นต้องมาจากรัฐบาลญี่ปุ่นเอง ทำให้ AWF ยุติบทบาทลงในปี 2007⁸⁵

ภายหลังจากนั้น อดีตหญิงบำเรอยังไม่ได้รับการชดเชยตามวัตถุประสงค์ที่เรียกร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่นเลย จวบจนในเดือนธันวาคม ปี 2015 รัฐบาลญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ นำโดย ชินโซ อาเบะ (Shinzo Abe) และ ปาร์ค กึน-ฮเย (Park Guenhye) นายกรัฐมนตรีและประธานาธิบดีเกาหลีใต้ในขณะนั้น ร่วมมือกันยุติข้อขัดแย้งนี้ผ่านข้อตกลงว่าด้วยหญิงบำเรอ (Comfort Women Agreement) โดยการตกลงรับเงินเยียวยาจากรัฐบาลญี่ปุ่นจำนวน 1,000 ล้านเยน เพื่อเยียวยาอดีตหญิงบำเรอที่ยังมีชีวิตอยู่ และจะกล่าวคำขอโทษต่ออดีตเหยื่ออย่างเป็นทางการ โดยญี่ปุ่นขอให้ถอนถาวรรูปปั้นหญิงบำเรอออกจากหน้าสถานทูตญี่ปุ่นในเกาหลีใต้ แต่อย่างไรก็ตาม หลังจากการลงนามในข้อตกลงยุติความขัดแย้งแล้ว ทางภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ตั้งคำถามกลับต่อรัฐบาลว่า นี่คือนสิ่งที่ถูกต้องแล้วหรือที่รัฐจะมีสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ไขที่เหมาะสม

⁸³ Soh, "The Korean "Comfort Women": Movement for Redress," 1236.

⁸⁴ สุชาติ เลี้ยงชูศักดิ์, "หญิงบำเรอ : ประวัติศาสตร์บาดแผล และการต่อรองบนเวทีระหว่างประเทศของเกาหลีใต้กับญี่ปุ่น."

⁸⁵ Ibid.

ต่อเหยื่อเหล่านี้⁸⁶ รัฐบาลเกาหลีใต้ตอบรับข้อตกลงโดยไม่ได้ถามความประสงค์ที่แท้จริงของอดีตหญิงบำเรอเลย และกลุ่มเคลื่อนไหวเชื่อว่า รัฐบาลญี่ปุ่นไม่ได้กล่าวขอโทษจากความรู้สึกสำนึกผิดจริงๆ ทำให้นอกจากจะไม่มีการรื้อถอนรูปปั้นจากหน้าสถานทูตญี่ปุ่นแล้ว ยังมีการนำรูปปั้นอีกตัวไปตั้งยังหน้าสถานกงสุลญี่ปุ่นในเมืองปูซานอีกด้วย⁸⁷

เนื่องจากการกระทำดังกล่าวของญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็นการปฏิเสธข้อกล่าวหา การละเลยปิดความรับผิดชอบ รวมทั้งการปฏิเสธการจ่ายเงินเยียวยายอดีตหญิงบำเรอมาตลอดนั้น ทำให้สามารถมองได้ว่าญี่ปุ่นไม่ได้ให้ความสำคัญต่อประเด็นสิทธิมนุษยชนของหญิงบำเรอเท่าที่ควร รวมทั้งทางรัฐบาลปาร์ค กึน-ฮเย ที่ได้ตอบรับการชดเชยจากรัฐบาลญี่ปุ่นโดยปราศจากการยอมรับจากอดีตหญิงบำเรอเอง ส่งผลให้ The Korean Council ต้องทำการเคลื่อนไหวเรียกร้องอีกครั้ง ซึ่งในครั้งนี้เป็น การเรียกร้องต่อรัฐบาลเกาหลีใต้เอง โดยได้ยื่นจุดประสงค์ของการเรียกร้องต่อรัฐบาลเกาหลีใต้ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. ให้ทำการยกเลิกข้อตกลงว่าด้วยหญิงบำเรอ ในปี 2015 และคืนเงิน 1,000 ล้านเยน แก่รัฐบาลญี่ปุ่น
2. ยกเลิกมูลนิธิเพื่อหญิงบำเรอที่จัดตั้งโดยรัฐบาลญี่ปุ่น
3. ให้ตรวจสอบกระบวนการการอนุมัติข้อตกลงว่าด้วยหญิงบำเรอระหว่างรัฐบาลเกาหลีใต้กับรัฐบาลญี่ปุ่นด้วยความโปร่งใส
4. บรรจุสิ่งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับทาสทางเพศของญี่ปุ่นลงในหลักสูตรการเรียนการสอนของประเทศเกาหลีใต้⁸⁸

⁸⁶ Chunghee Sarah Soh, "Human Rights and the "Comfort Women"," Peace Review 12, no. 1 (2000), <https://doi.org/10.1080/104026500113917>, 128.

⁸⁷ สุชาดา เลี้ยงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 43.

⁸⁸ The Korean Council, "History of the movement."

สรุป

จากข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วัตถุประสงค์ในการเรียกร้องของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่นนั้น เป็นไปเพื่อเรียกร้องเพื่ออดีตหญิงบำเรอชาวเกาหลีได้ โดยมุ่งไปยังจุดประสงค์ที่อดีตหญิงบำเรอต้องการเป็นหลัก รวมถึง The Korean Council ต้องการแสดงให้เห็นถึงการเรียกร้องสิทธิสตรีในฐานะที่ผู้หญิงควรได้รับความเท่าเทียมกันตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยพยายามเผยแพร่เรื่องราวแก่สาธารณชนรวมถึงสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน ไม่เพียงแต่ในเรื่องของผู้หญิงบำเรอเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมความรู้ในด้านสิทธิสตรีอย่างแพร่หลาย เพื่อป้องกันการเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในอนาคตอีกด้วย การเสนอชื่อเรียกร้องแก่รัฐบาลทั้ง 2 ประเทศนั้นเป็นเพียงแค่วางทางเพื่อให้รัฐบาลเร่งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รัฐจึงต้องช่วยเหลือเพื่อบรรลุจุดประสงค์และเยียวยาเหยื่อที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของสงครามในครั้งนี้ หากแต่ปัญหาสิทธิมนุษยชนสตรีประเด็นหญิงบำเรอนั้น ยังไม่ได้รับการแก้ไขจากรัฐบาลอย่างจริงจัง เนื่องจากรัฐเองก็มีวัตถุประสงค์ในการเรียกร้องของรัฐ ดังจะกล่าวในบทต่อไป

บทที่ 3

วัตถุประสงค์การเรียกร้องของรัฐบาลเกาหลีใต้ต่อกรณีหญิงบำเรอกองทัพญี่ปุ่น

สถานการณ์ความตึงเครียดทางการทูตระหว่างรัฐบาลเกาหลีใต้และรัฐบาลญี่ปุ่น เพิ่มมากขึ้นหลังจากภาคประชาสังคมเกาหลีเริ่มมีการผลักดันประเด็นหญิงบำเรอจากการเรียกร้องของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่นขึ้น หากแต่เป็นเพียงการเรียกร้องจากกลุ่มองค์กรเอกชนเท่านั้น ในช่วงแรกรัฐบาลเกาหลีใต้ไม่ได้ให้ความสนใจในประเด็นการเรียกร้องของสิทธิสตรีเท่าที่ควร แต่หลังจากโดนกดดันจากกลุ่มเรียกร้องที่มีมากขึ้น และกลุ่มเคลื่อนไหวได้ทำการเรียกร้องต่อรัฐบาลเกาหลีโดยตรง ส่งผลให้รัฐบาลเกาหลีใต้มีท่าทีต่อรัฐบาลญี่ปุ่นมากขึ้น ทำให้เกิดการกดดันญี่ปุ่นให้ออกมาแสดงความรับผิดชอบต่อประเด็นนี้ แต่การเข้ามามีบทบาททางการเรียกร้องสิทธิสตรีของรัฐบาลนั้น อาจไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนเพียงอย่างเดียว

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะขออภิปรายเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ ส่วนแรก จะขออธิบายถึงการตอบสนองจากญี่ปุ่นต่อการเรียกร้องของรัฐบาลเกาหลีใต้ และการชดเชยที่ญี่ปุ่นได้ชดใช้ให้กับเกาหลีใต้ในประเด็นหญิงบำเรอ และส่วนที่สอง จะแสดงให้เห็นวัตถุประสงค์ในการเรียกร้องของรัฐบาลเกาหลีใต้ในกรณีหญิงบำเรอ จากการใช้การเรียกร้องทางสิทธิสตรีเป็นเครื่องมือของรัฐ โดยการนำมาเป็นเครื่องมือในการเรียกคะแนนนิยมจากประชาชน และนำมาเป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

3.1. การชดเชยของรัฐบาลญี่ปุ่นต่อรัฐบาลเกาหลีใต้ในประเด็นหญิงบำเรอ

หลังจากที่ญี่ปุ่นปฏิเสธการชดเชยต่อกรณีหญิงบำเรอชาวเกาหลีใต้มาตลอด นายโยชิมิ โยชิอากิ (Yoshimi Yoshiaki) นักประวัติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยชูโอะไนโตเกียวได้ค้นพบเอกสารในจดหมายเหตุของกองกำลังป้องกันตนเองของญี่ปุ่นและเผยแพร่รายงานการค้นพบของเขาที่เชื่อมโยงกองทัพญี่ปุ่นในสงครามและรัฐบาลญี่ปุ่นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบหญิงบำเรอในช่วง

สงคราม⁸⁹ ตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 เป็นต้นมา กระแสการเรียกร้องความรับผิดชอบของญี่ปุ่นต่อกรณีหญิงบำเรอในช่วงสงครามโลกนั้นขยายตัวมากขึ้นในสังคมเกาหลีใต้ และทางญี่ปุ่นเองก็ได้รับรู้ถึงความตึงเครียดทางความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศมากขึ้น⁹⁰

ในปี ค.ศ. 1991 รัฐบาลญี่ปุ่นยอมรับต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรกว่ามีสถานีนีบะเรอเกิดขึ้นในช่วงสงคราม และในอีก 2 ปีต่อมาคณะรัฐมนตรีของรัฐบาลได้ออกแถลงการณ์ยอมรับว่าการมีส่วนร่วมในการจัดสรรหญิงบำเรอเพื่อส่งไปยังสถานีนีบะเรอในกองทัพ⁹¹ นายกรัฐมนตรีมิยาซาวา คิอิจิ ได้สั่งให้มีการตรวจสอบกรณีหญิงบำเรอโดยละเอียด โดยนายโยเฮอิ โคโนะ (Yohei Kono) เลขาธิการคณะมนตรีได้ออกแถลงการณ์โคโนะ โดยในแถลงการณ์มีการประกาศยอมรับว่า

1. ในเวลานั้นกองทัพญี่ปุ่นมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมในการจัดตั้งสถานีนีบะเรอ
2. การรับสมัครหญิงบำเรอนั้นมาจากการดำเนินการจากนายหน้าเอกชนซึ่งกระทำการตามคำสั่งรัฐอีกที
3. ในหลายกรณีของการคัดเลือกหญิงบำเรอเข้าสู่กระบวนการนั้น มาจากการบีบบังคับ
4. ในบางครั้ง เจ้าหน้าที่จากรัฐหรือกองทัพ มีส่วนร่วมในการรับสมัครหญิงบำเรอโดยตรง
5. หญิงบำเรอทั้งหลายอาศัยอยู่ภายใต้สถานีนีบะเรอภายใต้การถูกบีบบังคับ⁹²

โดยญี่ปุ่นไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าการกระทำทั้งหมด ถูกกระทำโดยการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ทหาร ซึ่งส่งผลกระทบต่ออารมณ์และศักดิ์ศรีของผู้หญิงอย่างรุนแรง โดยรัฐบาลญี่ปุ่นได้กล่าวแสดงความเสียใจต่อความเจ็บปวดของเหล่าเหยื่อหญิงบำเรอทั้งหมด และเป็นหน้าที่ของ

⁸⁹ Ami Lynch, "Comfort women," modified 6 มิถุนายน 2562, Accessed 19 พฤษภาคม 2563, <https://www.britannica.com/topic/comfort-women>.

⁹⁰ สุชาดา เลี้ยงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 42.

⁹¹ Lynch, "Comfort women."

⁹² Ministry of Foreign Affairs of Japan, "Statement by the Chief Cabinet Secretary Yohei Kono on the result of the study on the issue of "comfort women"," modified 4 สิงหาคม 2536, Accessed 25 พฤษภาคม, 2563, <https://www.mofa.go.jp/policy/women/fund/state9308.html>.

รัฐบาลญี่ปุ่นที่ต้องเผชิญกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ เพื่อที่จะได้ไม่กระทำการผิดพลาดซ้ำรอยเดิมอีก⁹³

การออกมายอมรับการเกิดขึ้นของสถานีบำเรอของญี่ปุ่นกลายเป็นเครื่องยืนยันคำกล่าวในการเรียกร้องของ The Korean Council ว่ามีมูลความจริงมากขึ้น การเรียกร้องของกลุ่มเคลื่อนไหวที่พยายามชี้ให้เห็นถึงการละเมิดสิทธิทางเพศของสตรีซึ่งถือเป็นเรื่องเดียวกับสิทธิมนุษยชน ความรุนแรงทางเพศและการละเมิดสิทธิทางเพศของสตรีไม่ถือว่าเป็นเรื่องส่วนตัวอีกต่อไป แต่กลายเป็นอาชกรรมทางเพศที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามที่กองทัพญี่ปุ่นได้กระทำกับผู้หญิงในหลายประเทศ การออกแถลงการณ์ของญี่ปุ่นในครั้งนี้ ส่งผลให้ข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่นของ The Korean Council มีน้ำหนักมากขึ้น ทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้ที่ละเลยในประเด็นนี้มานาน ต้องแสดงท่าทีตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้น

หลังจากญี่ปุ่นได้ออกแถลงการณ์ไต่สวนแล้ว รัฐบาลญี่ปุ่นจึงได้ทำการแสดงความขอโทษต่อเหยื่อในอดีต นำไปสู่ความพยายามแก้ไขปัญหของฝ่ายญี่ปุ่น มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อผู้หญิงแห่งเอเชีย Asian Women's Fund (AWF) ในปี ค.ศ. 1995⁹⁴ ซึ่งเป็นความคิดริเริ่มของภาครัฐและเอกชนที่ยอมรับความผิดทางศีลธรรมและเสนอเงินชดเชยให้กับผู้หญิงทั่วเอเชียที่ได้รับความเดือดร้อนภายใต้ระบบหญิงบำเรอกองทัพญี่ปุ่น⁹⁵ โดย AWF มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียกริเงินบริจาคในประเทศญี่ปุ่นเพื่อแสดงถึงการไถ่โทษจากคนญี่ปุ่นเองสู่เหยื่อหญิงบำเรอในช่วงสงคราม อีกทั้งยังเป็นกองทุนสำหรับเป็นสวัสดิการและค่ารักษาพยาบาลแก่อดีตหญิงบำเรอ และเป็นทุนในโครงการต่าง ๆ อันมีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับผู้หญิงอีกด้วย ทั้งนี้รัฐบาลญี่ปุ่นจะแสดงความรับผิดชอบโดยกล่าวขอโทษแก่เหยื่อหญิงบำเรอ และจะคัดเลือกเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหญิงบำเรอ เพื่อนำมาใช้เป็นบทเรียนทางประวัติศาสตร์ในประเทศของตนด้วย⁹⁶

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Lynch, "Comfort women."

⁹⁵ Mary M. McCarthy, "Comfort women agreement must engage civil society," Accessed 21 MAY, 2020,

<https://www.eastasiaforum.org/2016/01/28/comfort-women-agreement-must-engage-civil-society/>.

⁹⁶ สุชาดา เลี้ยงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 47.

แต่อย่างไรก็ตามกองทุนนี้ได้รับการสนับสนุนจากการบริจาคจากภาคเอกชนไม่ใช่เงินของรัฐบาลและนักเคลื่อนไหวชาวเกาหลีจึงคัดค้านการมีอยู่ของกองทุน⁹⁷ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของ AWF เป็นคนทั่วไปไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และภาคประชาสังคมเกาหลีได้โต้ตอบว่า ญี่ปุ่นพยายามที่จะปฏิเสธความรับผิดชอบทางกฎหมายโดยการจัดตั้งกองทุนนี้ขึ้นมา⁹⁸ AWF จึงได้ยุติบทบาทลงในปี ค.ศ. 2007 ทำให้ความพยายามชดเชยในครั้งนี้ของญี่ปุ่นไม่เกิดความสำเร็จผลเท่าใดนัก

หลังจากที่ AWF ปิดตัวลง รัฐบาลญี่ปุ่นไม่มีมาตรการใด ๆ สำหรับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งประเด็นหญิงบำเรอ เนื่องจากรัฐบาลญี่ปุ่นได้ยืนยันอย่างหนักแน่นว่า ในสนธิสัญญาสันติภาพที่ซานฟรานซิสโก (the San Francisco Peace Treaty) ปี ค.ศ.1951 และในการลงนามในสนธิสัญญาความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐาน (Treaty on Basic Relations) ระหว่างญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลีเพื่อสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตขึ้นในปี ค.ศ. 1965⁹⁹ ซึ่งญี่ปุ่นจ่ายค่าชดเชยไปมากกว่า 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ให้แก่เกาหลีใต้ ซึ่งญี่ปุ่นยืนยันว่านั่นเป็นการแก้ไขปัญหาหญิงบำเรอไปแล้ว รัฐบาลจึงไม่จำเป็นที่จะต้องรับผิดชอบใด ๆ ในทางกฎหมาย¹⁰⁰

ถึงแม้ญี่ปุ่นจะมีการประกาศจุดยืนอย่างชัดเจน หากแต่กระแสวิพากษ์วิจารณ์กลับเกิดขึ้นอย่างมากมายทั้งในญี่ปุ่นเองและจากนานาชาติ ถึงการละเลยและยังไม่มียุทธศาสตร์จัดการกับปัญหาของหญิงบำเรอ เนื่องจากในการลงนาม ปี 1965 นั้น ปัญหาเรื่องของหญิงบำเรอไม่เคยถูกกล่าวถึงเป็นหนึ่งในวาระการประชุมที่สำคัญในระหว่างการประชุมเลย และการกล่าวอ้างของญี่ปุ่นว่าปัญหาได้รับการแก้ไขตามข้อตกลงนั้นเป็นการตีความโดยพลการที่ไม่ถูกต้อง¹⁰¹

จนกระทั่งในเดือนมิถุนายน 2015 ครบรอบ 50 ปีของสนธิสัญญาความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานปี 1965 ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ จึงมีการเปิดโอกาสเพื่อพยายามฟื้นฟูความสัมพันธ์แบบทวิ

⁹⁷ Lynch, "Comfort women."

⁹⁸ สุชาดา เลียงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 47.

⁹⁹ Chang lou-chung Wi Tack-whan, "1965 Korea-Japan agreement should be re-estimated," modified 23 มีนาคม 2559, Accessed 24 พฤษภาคม 2563, <http://www.korea.net/NewsFocus/History/view?articleId=134245>.

¹⁰⁰ สุชาดา เลียงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 48.

¹⁰¹ Wi Tack-whan, "1965 Korea-Japan agreement should be re-estimated."

ภาคีระหว่างกัน¹⁰² และในที่สุดทั้ง 2 ประเทศก็เห็นพ้องกันในการแก้ไขปัญหาประเด็นหญิงบำเรอผ่านการลงนามยุติข้อขัดแย้งข้อตกลงว่าด้วยหญิงบำเรอ โดยมีข้อตกลงคือ

1. รัฐบาลญี่ปุ่นจะจัดสรรงบประมาณ 1,000 ล้านเยน หรือประมาณ 8.3 ล้านดอลลาร์ เพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่ออดีตหญิงบำเรอ โดยให้รัฐบาลเกาหลีเป็นผู้ดูแล
2. รัฐบาลญี่ปุ่นจะประกาศคำขอโทษต่ออดีตเหยื่ออย่างจริงใจ
3. ข้อตกลงดังกล่าว จะเป็นข้อตกลงครั้งสุดท้ายที่จะไม่มีการรื้อฟื้นขึ้นมาอีก
4. รัฐบาลเกาหลีใต้จะเคลื่อนย้ายรูปปั้นหญิงบำเรอซึ่งกลุ่มเคลื่อนไหว หรือ The Korea Council ได้ทำการตั้งไว้หน้าสถานทูตญี่ปุ่นกรุงโซล เมื่อปี 2011 ออก
5. รัฐบาลญี่ปุ่นและรัฐบาลเกาหลีใต้ จะไม่มีการใช้ประเด็นหญิงบำเรอในการวิพากษ์วิจารณ์กันในเวทีระหว่างประเทศ¹⁰³

ในขณะที่รัฐบาลญี่ปุ่นและเกาหลีใต้พอใจกับข้อตกลงดังกล่าว เกาหลีใต้ได้ให้คำมั่นว่าหากญี่ปุ่นปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างครบถ้วน ทางเกาหลีใต้จะละเว้นการกล่าวโทษและวิจารณ์เกี่ยวกับปัญหานี้บนเวทีระหว่างประเทศ และจะพยายามแก้ไขข้อกังวลใจของญี่ปุ่นเกี่ยวกับรูปปั้นหญิงบำเรอที่ถูกตั้งอยู่หน้าสถานทูตญี่ปุ่น ณ กรุงโซล¹⁰⁴ ซึ่งทั้งสองประเทศได้ลงความเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความพยายามที่จะเข้าใจซึ่งกันและกันและการหาทางออกที่ยอมรับร่วมกัน

3.2. วัตถุประสงค์ในการเรียกร้องของรัฐบาลเกาหลีใต้ต่อกรณีหญิงบำเรอกองทัพญี่ปุ่น

รัฐส่วนมากไม่ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นของเรื่องสิทธิมนุษยชนของสตรี ประเด็นที่รัฐจะมองว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของสตรีนั้น จะต้องเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจหรือการเมืองของรัฐเท่านั้น ส่งผลให้การเรียกร้องสิทธิสตรีในประเด็นหญิงบำเรอนั้น ไม่ได้ได้รับความเอาใจใส่จากรัฐเท่าที่ควร หากแต่รัฐบาลเกาหลีใต้ที่หยิบยกประเด็นหญิงบำเรอขึ้นมาเรียกร้องต่อ

¹⁰² Lionel Babicz, "Japan-ROK comfort women agreement a key step to reconciliation," modified 6 มกราคม 2559, Accessed 24 พฤษภาคม, 2563, <https://www.eastasiaforum.org/2016/01/06/japan-rok-comfort-women-agreement-a-key-step-to-reconciliation/>.

¹⁰³ "Japan and South Korea agree WW2 'comfort women' deal," Accessed 21 มิถุนายน 2563, <https://www.bbc.com/news/world-asia-35188135>.

¹⁰⁴ Kazuhiko Togo, "What's behind Abe's new position on 'comfort women'?", modified 3 มกราคม Accessed 21 พฤษภาคม, 2563, <https://www.eastasiaforum.org/2016/01/03/whats-behind-abes-new-position-on-comfort-women/>.

รัฐบาลญี่ปุ่นนั้น มีวัตถุประสงค์ที่สร้างผลประโยชน์ให้แก่ตัวเอง จึงได้เกิดการให้การเรียกรองสิทธิสตรีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายของรัฐ

วัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการเรียกรองของรัฐบาลเกาหลีใต้ต่อกรณีหญิงบำเรอ นั้น พบว่าสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลักด้วยกัน คือ ประเด็นแรก รัฐให้การเคลื่อนไหวเรียกรองทางสิทธิสตรีเป็นเครื่องมือการเรียกคะแนนเสียงของนักการเมือง และประเด็นที่สอง การให้การเรียกรองสตรีนิยมเข้ามาเป็นเครื่องมือเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ โดยสตรีนิยมอาจกลายเป็นเครื่องมือของรัฐในการนำมาใช้ดำเนินนโยบายเพื่อยุติความขัดแย้งระหว่างกัน

3.2.1. การให้การเรียกรองประเด็นหญิงบำเรอเป็นเครื่องมือของนักการเมืองในการเรียกคะแนนนิยม

การเรียกรองเกี่ยวกับประเด็นหญิงบำเรอ เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี 1990 เป็นต้นมา ซึ่งในขณะนั้น นายโน แทวู ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีขณะนั้น ได้เกิดการรับข้อร้องเรียนจากภาคประชาสังคมนำโดย The Korean Council มาเป็นระยะ แต่ไม่ได้มีการออกนโยบายเพื่อตอบรับแต่อย่างใด และต่อมาในการเลือกตั้งครั้งใหม่ นางปาร์ค กึนฮเย ได้ชูประเด็นหญิงบำเรอในการหาเสียงของตน โดยพยายามชี้ว่าผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามไม่มีความจริงจังในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งปาร์ค กึนฮเย ซึ่งเป็นผู้หญิงจึงแสดงความเห็นอกเห็นใจต่อการเรียกรองสิทธิสตรีได้ไม่น้อย

เมื่อชนะการเลือกตั้ง ประธานาธิบดีปาร์ค กึนฮเยได้แสดงท่าทีที่แข็งกร้าวต่อรัฐบาลญี่ปุ่น โดยการปฏิเสธการร่วมโต๊ะกับผู้นำญี่ปุ่น และมีการกล่าวโจมตีฝ่ายญี่ปุ่นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงถึงความบาดหมางระหว่างผู้นำทั้ง 2 ประเทศในขณะนั้น ส่งผลให้ในสายตาของภาคประชาสังคมและกลุ่มเรียกรองเพื่อหญิงบำเรอต่าง ๆ นั้น ย่อมพอใจและยอมรับการกระทำของประธานาธิบดีปาร์คอย่างมาก

แต่หลังจากเกิดเหตุการณ์การลงนามยุติข้อขัดแย้งข้อตกลงว่าด้วยหญิงบำเรอ ระหว่างรัฐบาลเกาหลีใต้และญี่ปุ่นขึ้น ส่งผลให้ภาคประชาสังคมที่เคยสนับสนุนกลับกลายเป็นไม่เห็นด้วย อดีตหญิงบำเรอที่ยังมีชีวิตกว่า 40 คน รวมตัวกันประท้วงรัฐบาลที่ไม่ฟังเสียงของเหยื่อหญิงบำเรอ

แต่ทางด้านรัฐบาลปาร์ค กึนฮเย ได้ยืนยันว่า ข้อตกลงที่ได้ลงนามกับญี่ปุ่น เป็นข้อตกลงที่ดีที่สุดแล้ว¹⁰⁵

ทำให้เห็นว่า ปาร์ค กึนฮเยได้ใช้ประเด็นการเรียกร้องเพื่อหญิงบำเรอมาเพื่อคะแนนนิยม และการใช้การเรียกร้องทางด้านสิทธิสตรีมาเป็นเครื่องมือในการหาเสียงแก่ฝ่ายตนเอง โดยอาศัยความตื่นตัวของประชาชนต่อประเด็นหญิงบำเรอ บวกกับกระแสชาตินิยมที่คุกรุ่นมาจากความบาดหมางในอดีตต่อญี่ปุ่น และยังมีการใช้อำนาจรัฐในการตัดสินใจข้อตกลงโดยปราศจากความเห็นของกลุ่มเรียกร้อง ในท้ายที่สุดแล้วกลับไปลงนามข้อตกลงที่ฝ่ายหญิงบำเรอไม่เห็นด้วย ทั้งนี้ ประธานาธิบดีปาร์ค ยังอาศัยความเป็นที่สนใจในประเด็นสิทธิสตรีของสังคมในขณะนั้น โดยการที่ ประธานาธิบดีปาร์ค เป็นผู้นำหญิงคนแรกของประเทศ ส่งผลให้เธอได้รับความไว้วางใจจากอดีตเหยื่อหญิงบำเรอและกลุ่มเรียกร้องเป็นอย่างมาก และยังถูกคาดหวังว่า ผู้นำหญิงของพวกเธอนั้นจะเป็นผู้ที่เข้าใจถึงสิทธิสตรีจากความเป็นผู้หญิงด้วยกันและร่วมมือกันเรียกร้องความเท่าเทียมกันบนพื้นฐานสิทธิมนุษยชน เช่นเดียวกับที่ประธานาธิบดีปาร์ค ได้แสดงเจตจำนงมาตลอด และกล่าวว่า ตนจะเป็นตัวแทนและเป็นกระบอกเสียงในการเรียกร้องความยุติธรรมให้แก่หญิงบำเรอทั้งหมด แต่การกระทำของประธานาธิบดีปาร์คนั้นถือได้ว่าเป็นการปล้นเสียงของประชาชน การเป็นเสียงแทนผู้หญิงทั้งหลายนั้น ทำให้พวกเธอไม่มีสิทธิมีเสียงในการพูด ผลลัพธ์ทั้งหมดกลายเป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่า การเป็นผู้นำหญิงไม่ได้จำเป็นที่จะต้องให้ความสนใจในประเด็นสิทธิสตรีเป็นพิเศษ และแม้แต่ผู้หญิงด้วยกันเองยังมีการแข่งขันกันอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ผู้นำหญิงที่ใช้ประเด็นของสิทธิสตรีเพื่อตนเอง และอำนาจของตนเอง มากกว่าผลประโยชน์หรือการปกป้องสตรีคนอื่น ๆ

การต่อต้านข้อตกลงระหว่าง 2 ประเทศของภาคประชาสังคมเกาหลี ส่งผลกลายเป็นแรงผลักดันให้รัฐบาลชุดปัจจุบันของ มุน แจอิน (Moon Jae-in) ต้องเปิดการเจรจาใหม่ ตามที่ The Korean Council ได้ทำการเรียกร้องต่อรัฐบาลเกาหลี รัฐบาลชุดปัจจุบันเริ่มกระบวนการทบทวนข้อตกลงหญิงบำเรอ โดยมีการรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับข้อตกลงในสมัยรัฐบาลของ ปาร์ค กึนฮเย ซึ่งการกระทำดังกล่าว ส่งผลให้รัฐบาลชุดปัจจุบันของ มุน แจอิน ได้รับความนิยมนิยมเพิ่มสูงขึ้น¹⁰⁶ แต่ในปัจจุบันการเรียกร้องระหว่างกลุ่มภาคประชาสังคม นำโดย The Korean Council

¹⁰⁵ ชาญชัย คุ้มปัญญา, "“หญิงบำเรอ” เรื่องที่จบแล้วแต่ยังไม่จบ," สถานการณ์โลก, ไทยโพสต์ <http://www.chanchaivision.com/2017/07/Comfort-Women-Accord-170723.html>.

¹⁰⁶ Ibid.

ต่อรัฐบาลเกาหลีใต้ ยังไม่มีแนวโน้มว่าจะสิ้นสุดลง ตราบใดที่รัฐบาลยังใช้ความนิยมทางสตรีนิยม มาเป็นการขับเคลื่อนคะแนนนิยมของรัฐบาลเอง ก็ยังเป็นตัวจุดชนวนให้ปัญหานี้เรื้อรังต่อไปอย่างไม่จบ

3.2.2. รัฐใช้การเรียกร้องประเด็นหญิงบำเรอเป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น

รัฐบาลเกาหลีใต้ใช้การเรียกร้องเพื่อเป็นเหตุผลในการสร้างความสัมพันธ์ที่ราบรื่นมานานหลายปีระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น แต่สำหรับรัฐบาลเกาหลีใต้เองไม่ประสบความสำเร็จในการโน้มน้าวขบวนการเรียกร้องสิทธิสตรีของหญิงบำเรอทั้งหลาย โดยเฉพาะกลุ่ม The Korean Council ซึ่งได้วิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงว่าการตอบรับข้อตกลงจากรัฐบาลญี่ปุ่นนั้น ขัดต่อจุดยืนของกลุ่มและส่งผลให้อำนาจในการต่อรองของพวกเขาอ่อนแอลง¹⁰⁷

อีกทั้งการตอบรับเงินช่วยเหลือของญี่ปุ่น นักเคลื่อนไหวหลายกลุ่มมองว่า ข้อตกลงดังกล่าวเป็นการขายศักดิ์ศรีของเหยื่อผู้รอดชีวิต เพื่อผลประโยชน์ทางการทูต และการเมืองระยะสั้น เนื่องจากการร่วมมือกันมีเหตุผลหลักเพื่อขยายความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ประเทศ อันเนื่องมาจากการป้องกันภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือ และความกังวลร่วมกันเกี่ยวกับประเทศจีน อันเป็นปัจจัยหลักในการพยายามยุติข้อพิพาทที่มีมาอย่างยาวนาน¹⁰⁸

ในที่สุดทั้งสองประเทศก็เห็นพ้องกันว่า ควรร่วมมือกันสร้างความสัมพันธ์อันดี และปัญหาหญิงบำเรอควรได้รับการแก้ไข ข้อตกลงนี้จะกลายเป็นก้าวสำคัญสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ นอกจากนี้ยังเป็นการบรรเทาความตึงเครียดทางการทูตระหว่างสองประเทศเป็นอย่างมาก¹⁰⁹ การพยายามคลี่คลายปัญหาระหว่าง 2 ประเทศนั้น ส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ในสายตาของประชาคมระหว่างประเทศว่ารัฐทั้ง 2 นั้นได้ใส่ใจประเด็นของสิทธิมนุษยชนสตรีเป็นอย่างมาก

¹⁰⁷ Togo, "What's behind Abe's new position on 'comfort women'?"

¹⁰⁸ Ankit Panda, "The 'Final and Irreversible' 2015 Japan-South Korea Comfort Women Deal Unravels," modified 9 มกราคม 2560, Accessed 24 พฤษภาคม, 2563, <https://thediplomat.com/2017/01/the-final-and-irreversible-2015-japan-south-korea-comfort-women-deal-unravels/>.

¹⁰⁹ Babicz, "Japan-ROK comfort women agreement a key step to reconciliation."

แต่การลงนามยอมรับข้อตกลงในปี 2015 นั้นถูกนักวิชาการและนักเคลื่อนไหววิจารณ์อย่างหนัก เนื่องจากนายกรัฐมนตรีนโ ซึเอะ เคยปฏิเสธการรับผิดชอบต่อกรณีหญิงบำเรอมาก่อน อีกทั้งการลงนามในครั้งนี้ถูกมองว่า เกิดขึ้นจากการที่มีสหรัฐฯเป็นตัวกลางในการเจรจา¹¹⁰

วัตถุประสงค์การเรียกร้องเพื่อหญิงบำเรอที่แท้จริงของรัฐบาลเกาหลีใต้ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีน ปาร์ค กึนเฮ นั้น แท้จริงแล้วมาจากการต้องการยุติข้อพิพาทและความต้องการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับญี่ปุ่นภายใต้ความร่วมมือระหว่างสหรัฐฯ ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ในลักษณะที่เรียกว่า “พันธมิตรไตรภาคี” (Trilateral Alliance) จากการดำเนินยุทธศาสตร์ “ปักหมุดเอเชีย” (Pivot to Asia) ของสหรัฐฯ ที่สหรัฐฯ จะกลับมาให้ความสำคัญต่อภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยมีเป้าประสงค์เพื่อสกัดกั้นอิทธิพลของจีน และรับมือกับการพัฒนาแสนยานุภาพทางกองทัพของจีนในทะเลจีนใต้ รวมทั้งประเทศเกาหลีเหนือซึ่งถือเป็นภัยคุกคามใหญ่จากการพัฒนาขีปนาวุธนิวเคลียร์ โดยสำหรับสหรัฐฯแล้ว ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในเอเชียที่มีภูมิศาสตร์ติดกับเกาหลีเหนือและจีน¹¹¹ อีกทั้งเกาหลีใต้กับญี่ปุ่นยังเป็นที่ตั้งของฐานทัพสหรัฐฯ และเป็นประเทศพันธมิตรทางทหารที่สำคัญของสหรัฐฯ ตั้งแต่สมัยสงครามเย็นซึ่งมีการดำเนินระบบพันธมิตรแบบ Hub & Spoke Relationship โดยมีสหรัฐฯ เป็นศูนย์กลางที่เปรียบเสมือนศูนย์กลาง และความสัมพันธ์กับพันธมิตร คือ ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ที่เป็นซี่ล้อ¹¹² ที่มีสหรัฐฯ เป็นผู้ดูแลความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเหล่านี้ จนปัจจุบันซี่ล้อทั้ง 2 ประเทศเป็นพันธมิตรที่แข็งแกร่งของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียที่สามารถต่อกรและถ่วงดุลย์อำนาจกับจีนได้¹¹³ ทำให้สหรัฐฯ จำเป็นที่จะต้องคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งระหว่างพันธมิตรที่สำคัญของตน โดยเฉพาะเรื่องของหญิงบำเรอในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

ประธานาธิบดีสหรัฐฯ นายบารัค โอบามา (Barack Obama) ได้ชี้แจงอย่างชัดเจนว่าสหรัฐฯ ไม่พอใจอย่างมากกับความตึงเครียดเกี่ยวกับประเด็นหญิงบำเรอระหว่างสองพันธมิตรที่

¹¹⁰ สุชาดา เลี้ยงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 48.

¹¹¹ Ibid, 49.

¹¹² Chien Liu, "Obama's Pivot to Asia and Its Failed Japan-South Korea Historical Reconciliation," East Asia 35, no. 4 (2018), <https://doi.org/10.1007/s12140-018-9304-7>, 303.

¹¹³ ชาญชัย คุ้มปัญญา, "ยุทธศาสตร์ปรับสมดุลกับความขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้กับญี่ปุ่น," modified 8 พฤษภาคม 2557, Accessed 31 พฤษภาคม, 2563, <http://www.chanchaivision.com/2014/05/Pivot-to-Asia-Korea-Japan-110508.html>.

สำคัญที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนืออย่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้¹¹⁴ รัฐบาลญี่ปุ่นจึงพยายามเจรจากับรัฐบาลเกาหลีใต้เพื่อกระชับความสัมพันธ์ แต่ในช่วงแรกประธานาธิบดีปาร์คยืนยันว่าจะไม่มีการพูดคุยเกิดขึ้น ความบาดหมางในอดีตกลายเป็นสิ่งกีดขวาง¹¹⁵ ยุทธศาสตร์ Pivot to Asia ของสหรัฐฯ ส่งผลให้โอบามาต้องออกมาเป็นผู้ไกลเกลี่ยเชื่อมความสัมพันธ์ทั้ง 2 ประเทศ¹¹⁶ สหรัฐฯ กดดันให้ทั้ง 2 ประเทศจับปัญหาหญิงบำเรอให้เร็วที่สุดและยุติข้อพิพาทที่เคยมีมา เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันภายใต้การนำของสหรัฐฯ ซึ่งจะใช้แนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยการประชุมสุดยอดผู้นำไตรภาคี (Trilateral meeting) เป็นที่ประชุมและบรรลุจุดยืนร่วมต่อเรื่องหญิงบำเรอด้วย¹¹⁷

ในท้ายที่สุดทั้งเกาหลีใต้และญี่ปุ่นจึงมีการร่วมมือกับสหรัฐฯ ยุติข้อพิพาทระหว่างกัน ทำการลงนามยุติข้อขัดแย้งข้อตกลงว่าด้วยหญิงบำเรอ อีกทั้งยังร่วมมือกันในประเด็นเรื่องเกาหลีเหนือและจีนอย่างต่อเนื่อง ทั้ง 3 ประเทศมีข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนาข่าวกรองเกี่ยวกับโครงการขีปนาวุธของเกาหลีเหนือและร่วมมือในการป้องกันขีปนาวุธ กองทัพเรือทั้ง 3 ประเทศทำการฝึกป้องกันขีปนาวุธร่วมกัน โดยมุ่งเน้นที่การเพิ่มความสามารถในการทำงานร่วมกันและการแบ่งปันข่าวกรองการเฝ้าระวังและการลาดตระเวนทางทะเล

อย่างไรก็ตาม ก่อนการเกิดข้อตกลงระหว่างญี่ปุ่นกับเกาหลีใต้ในปี 2015 นั้น แท้จริงแล้วตั้งแต่ ปี 2013 รองประธานาธิบดีสหรัฐฯ โจ ไบเดน (Joe Biden) พยายามเกลี้ยกล่อมให้ผู้นำทั้งสองเจรจากัน หลังจากจีนประกาศเขตป้องกันทางอากาศ ในทะเลจีนตะวันออกซึ่งคาบเกี่ยวกับเขตแดนของญี่ปุ่นกับเกาหลีใต้ แต่ก็ไม่เป็นผล¹¹⁸

¹¹⁴ Kazuhiko Togo, "What's behind Abe's new position on 'comfort women'?", Accessed 24 MAY, 2020, <https://www.eastasiaforum.org/2016/01/03/whats-behind-abes-new-position-on-comfort-women/>.

¹¹⁵ Liu, "Obama's Pivot to Asia and Its Failed Japan-South Korea Historical Reconciliation," 306.

¹¹⁶ ชาญชัย คุ่มปัญญา, "ยุทธศาสตร์ปรับสมดุลกับความขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้กับญี่ปุ่น."

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ สุชาดา เลี้ยงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 49.

หลังจากนั้น ในปี ค.ศ. 2014 ประธานาธิบดีบารัค โอบามาแห่งสหรัฐฯ เป็นประธานในการพบกันครั้งแรกระหว่าง นายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะ และประธานาธิบดีเกาหลีใต้ ปาร์ค กึนเฮ¹¹⁹ ในการประชุมไตรภาคี ประเด็นอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ สหรัฐฯ พยายามที่จะโน้มน้าวให้ทั้ง 2 ประเทศคำนึงถึงประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก โดยให้มองว่าเกาหลีเหนือเป็นภัยคุกคามต่อประเทศพันธมิตรทั้ง 3 ประเทศ¹²⁰ รวมถึงญี่ปุ่นและเกาหลีใต้เองก็เล็งเห็นว่างบกองทัพของจีนในทะเลจีนใต้มีแผนยานุภาพมาก อีกทั้งความกังวลเกี่ยวกับอาวุธนิวเคลียร์จากเกาหลีเหนือทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องสร้างพันธมิตรขึ้นเพื่อคานอำนาจกับทั้งจีนและเกาหลีเหนือ อย่างไรก็ตาม การกระทำของสหรัฐฯ แสดงให้เห็นว่ามหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ ที่พยายามยุติข้อขัดแย้งเรื่องหญิงบำเรอของทั้งญี่ปุ่นและเกาหลีใต้นั้น มีจุดประสงค์ที่แท้จริงในการมุ่งกลับมาให้ความสำคัญในเอเชียแปซิฟิก เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อการถ่วงดุลย์อำนาจกับจีนเป็นหลัก¹²¹ ซึ่งขาดพันธมิตรสำคัญอย่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ไปไม่ได้ แท้จริงนั้นไม่ได้มีการให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนหรือประเด็นหญิงบำเรอเลยแม้แต่น้อย

สรุป

รัฐบาลเกาหลีใต้หลายยุคต้องเผชิญกับความท้าทายในการจัดการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้กับญี่ปุ่น ในประเด็นหญิงบำเรอในช่วงสงคราม การตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของภาคประชาสังคมนั้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละรัฐบาล แต่ที่เหมือนกันคือ ทุกรัฐบาลหวังใช้การเคลื่อนไหวเรียกร้องทางสิทธิสตรีมาเป็นเครื่องมือดึงคะแนนให้แก่รัฐบาลตนเอง ทั้งนี้ในยุคของประธานาธิบดีปาร์ค กึนเฮ ได้แสดงออกชัดเจนถึงการนำประเด็นเรื่องหญิงบำเรอมาเป็นประเด็นหลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศระหว่าง 2 ประเทศ ทำให้เกิดท่าทีที่ไม่เป็นมิตรระหว่างผู้นำทั้งสอง อีกทั้งประธานาธิบดีปาร์คได้ใช้โอกาสอันเกิดจากกระแสชาตินิยมของชาว

¹¹⁹ Ankit Panda, "South Koreans Continue to Distrust Japan. How Will the Upcoming Presidential Election Change That?," modified 26 เมษายน 2560, Accessed 24 พฤษภาคม, 2563, <https://thediplomat.com/2017/04/south-koreans-continue-to-distrust-japan-how-will-the-upcoming-presidential-election-change-that/>.

¹²⁰ สุชาดา เลี้ยงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 49.

¹²¹ Liu, "Obama's Pivot to Asia and Its Failed Japan-South Korea Historical Reconciliation," 293.

เกาหลีที่ลุกฮือขึ้นต่อต้านญี่ปุ่นในการชุมนุมเรียกร้อง มาเป็นผลกักขังเคลื่อนไหวหลักของนโยบายในการหาเสียงในการเลือกตั้งของตนเอง

อย่างไรก็ตามการที่รัฐบาลญี่ปุ่นประกาศยอมรับเรื่องหญิงบำเรอ สร้างความประหลาดใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากญี่ปุ่นได้ปฏิเสธความรับผิดชอบต่อประเด็นหญิงบำเรอมาเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งเหตุผลที่สำคัญเกิดมาจากการก้าวขึ้นเป็นมหาอำนาจของจีน ซึ่งสหรัฐฯ กับญี่ปุ่นเองจำเป็นต้องดึงเกาหลีได้เข้ามาเป็นพันธมิตรที่สำคัญ จากรายงานสมุดปกขาวว่าด้วยนโยบายความมั่นคงของญี่ปุ่นฉบับล่าสุด ซึ่งให้เห็นว่าจีนกำลังก้าวเข้ามาเป็นภัยคุกคามมากขึ้น โดยเฉพาะด้านศักยภาพทางทะเล อีกทั้งยังมีภัยคุกคามด้านขีปนาวุธนิวเคลียร์จากเกาหลีเหนือ แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลญี่ปุ่นที่หวังการกระชับความสัมพันธ์กับเกาหลีได้เพื่อเป้าหมายเฉพาะ ไม่ใช่เพราะการยอมรับทางประวัติศาสตร์ต่อกรณีกองทัพญี่ปุ่นข่มเหงสตรีชาวเกาหลี¹²² เห็นได้จากการที่ญี่ปุ่นยอมจ่ายค่าชดเชยให้แก่เกาหลีเท่านั้น แต่กลับไม่ชดเชยให้แก่รัฐบาลอื่น ๆ เช่น ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาณานิคมทางเพศของญี่ปุ่นด้วยเช่นกัน

ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ เดิมที่ติดขัดกันด้วยข้อพิพาทหญิงบำเรอ ทางรัฐบาลเกาหลีใต้ที่พยายามเรียกร้องให้ญี่ปุ่นยอมรับความจริงทางประวัติศาสตร์มาตลอด กลับร่วมมือกับรัฐบาลญี่ปุ่นผ่านการลงนามยุติข้อขัดแย้งได้อย่างง่ายดาย แสดงให้เห็นว่า มุมมองภัยคุกคามของรัฐบาลเกาหลีที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต ดังนั้นการเลือกสานสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นกลายเป็นทางเลือกที่ดีกว่า แต่การกระทำดังกล่าวของรัฐบาลเกาหลีใต้นั้น ไม่ได้เกิดจากการยอมรับของกลุ่มเรียกร้องเคลื่อนไหว ทั้งที่ก่อนหน้านี้ อดีตประธานาธิบดีปาร์ค กึนฮเยได้แสดงท่าทีต่อต้านญี่ปุ่นและสนับสนุนกลุ่มเคลื่อนไหวด้านการเรียกร้องต่อประเด็นหญิงบำเรอมาโดยตลอด ทำให้เห็นว่าแท้จริงแล้วรัฐบาลเกาหลีใต้การนำของอดีตประธานาธิบดีปาร์ค ไม่ได้สนใจการเรียกร้องสิทธิสตรีของหญิงบำเรอมากนัก แต่เป็นการนำสิ่งที่เป็นประเด็นทางสังคมมาเป็นเครื่องมือในการขยายอำนาจรัฐ และยังนำประเด็นดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการสานสัมพันธ์ที่ระหองระแหงกับญี่ปุ่นมาเป็นระยะเวลานานได้อีกด้วย

¹²² ชาญชัย คุ่มปัญญา, “หญิงบำเรอ” เรื่องที่จบแล้วแต่ยังไม่จบ.”

บทที่ 4

เปรียบเทียบความแตกต่างของวัตถุประสงค์การเรียกร้องในประเด็นหญิงบำเรอ ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ระหว่าง กลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอ ทหารญี่ปุ่น กับ รัฐบาลเกาหลีใต้

หลากหลายครั้งที่ขบวนการผู้หญิงต้องออกมาเรียกร้องต่อสู้เพื่อความเสมอภาคทางเพศต่อรัฐบาลตนเอง เพื่อให้รัฐเล็งเห็นความสำคัญของสิทธิสตรี ในกรณีของหญิงบำเรอในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น เมื่อ การเรียกร้องของฝ่ายรัฐบาลเกาหลีใต้เริ่มต้นขึ้น ทำให้เราเห็นจุดประสงค์ในการเรียกร้องของฝ่ายรัฐชัดเจนมากขึ้น

ในปี ค.ศ.1995 ที่เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของ การต่อสู้เรียกร้องเพื่อสิทธิสตรี การเริ่มต้นให้ความสำคัญต่อประเด็นสิทธิสตรีของสหประชาชาติในการประชุม World Conferences on Women ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ซึ่งการให้ความสำคัญต่อประเด็นสิทธิสตรีนี้ได้ส่งผลให้นานาชาติให้ความสนใจในประเด็นของสิทธิสตรีเพิ่มมากขึ้น แต่สำหรับรัฐบาลเกาหลีใต้ที่ต้องต่อสู้กับการเรียกร้องกับประเด็นสิทธิสตรีตั้งแต่การเรียกร้องของกลุ่ม The Korean Council มาตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 ซึ่งในขณะนั้นถือเป็นประเด็นใหม่ที่รัฐยังไม่เคยต้องรับมือมาก่อน ส่งผลให้รัฐต้องเผชิญกับความท้าทายต่อการจัดการประเด็นสิทธิมนุษยชน และการออกนโยบายที่สอดคล้องต่อจุดประสงค์ของกลุ่มเรียกร้อง หากแต่เมื่อรัฐบาลเกาหลีใต้ได้เริ่มต้นเรียกร้องในประเด็นหญิงบำเรอต่อญี่ปุ่น กลับแสดงให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์ของการเรียกร้องทางสิทธิสตรีเพื่อผลประโยชน์หลักของรัฐเอง

ในบทนี้ จึงจะทำการกล่าวถึงการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม The Korean Council กับ รัฐบาลเกาหลีใต้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของการเรียกร้องระหว่าง 2 ฝ่ายได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยจะแบ่งการเปรียบเทียบออกเป็น 2 หัวข้อด้วยกัน คือ การเปรียบเทียบการดำเนินการเรียกร้องในด้านสิทธิสตรีระหว่าง 2 ฝ่าย เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างในการนำประเด็นทางสิทธิสตรีเข้ามาดำเนินการในแต่ละกลุ่มและผลจากการดำเนินการของทั้ง 2 ประการต่อมาคือ การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ในการเรียกร้องของทั้ง 2 ฝ่าย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของ

วัตถุประสงค์ในการนำสิทธิสตรีเพื่อเรียกร้องในประเด็นหญิงบำเรอของกลุ่มเรียกร้อง The Korean Council กับ รัฐบาลเกาหลีใต้ ว่าแตกต่างกันอย่างไร

4.1. เปรียบเทียบการดำเนินการเรียกร้องในประเด็นสิทธิสตรี ระหว่าง กลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น กับ รัฐบาลเกาหลีใต้

ไม่ว่าจะทั้ง The Korean Council หรือรัฐบาลเกาหลีใต้ก็ดี ต่างใช้การเรียกร้องทางสิทธิสตรีในฐานะของเครื่องมือในการดำเนินการของตนเอง แต่วิธีการดำเนินการของทั้ง 2 ฝ่ายแตกต่างกันออกไปตามเป้าหมายของแต่ละฝ่าย จึงจะขอทำการเปรียบเทียบให้เห็นถึงการดำเนินการเรียกร้องในประเด็นหญิงบำเรอระหว่าง กลุ่ม The Korean Council กับรัฐบาลเกาหลีใต้

เริ่มจาก The Korean Council นั้น ได้ใช้การพยายามดึงความสนใจจากประชาชนในประเด็นหญิงบำเรอ และเรียกร้องเพื่อผลประโยชน์ต่อการสังเกตเห็นความสำคัญของสิทธิสตรี ดังนั้น การดำเนินการของกลุ่ม The Korean Council จึงต้องคำนึงถึงการเรียกร้องความเป็นธรรมต่อรัฐบาลญี่ปุ่น อีกทั้งต้องพยายามแสดงให้รัฐบาลเกาหลีให้ความสำคัญในประเด็นของสิทธิสตรีด้วย

การดำเนินการของ The Korean Council นั้น ใช้วิธีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มคน องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ โดยการผลักดันอดีตหญิงบำเรอออกมาเรียกร้องความชอบธรรมแก่ตัวหญิงบำเรอเอง โดยถือเป็นการสร้างเครือข่ายการสนับสนุนทางการเมืองรูปแบบหนึ่งที่จะเรียกร้องความสนใจจากสาธารณชนได้อย่างมาก รวมถึงการผลักดันยุทธศาสตร์นี้เข้าร่วมกับอุดมการณ์สากล¹²³ สิทธิมนุษยชน และสิทธิสตรี เพื่อเป็นการเพิ่มกลุ่มผู้สนับสนุนการเรียกร้องซึ่งยึดถืออุดมการณ์เดียวกัน¹²⁴ ซึ่งการดำเนินการภายใต้กรอบอุดมการณ์ร่วมนี้ จะส่งผลให้ประเด็นของหญิงบำเรอกลายเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ที่ต้องร่วมมือกันแก้ไขอย่างเร่งด่วน และส่งผลให้กลุ่มเรียกร้องได้ทำการร่วมมือกับเครือข่ายข้ามชาติต่าง ๆ เพื่อ

¹²³ สุชาติดา เลียงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 103.

¹²⁴ Ibid, 66-67.

ยกระดับประเด็นปัญหาในเวทีการประชุมสหประชาชาติ ที่ช่วยให้การเรียกร้องประสบผลสำเร็จได้มากยิ่งขึ้น

ในด้านผลลัพธ์ของการดำเนินนโยบายการเรียกร้องของ The Korean Council นั้น ประสบความสำเร็จในการนำพาประเด็นของหญิงบำเรอขึ้นสู่เวทีการประชุมขององค์การสหประชาชาติภายใต้กรอบสากลสิทธิมนุษยชน เพื่อที่จะให้ประชาคมโลกได้รับรู้การมีอยู่ของประเด็นปัญหาหญิงบำเรอ เพื่อปลุกกระแสการเรียกร้องต่อญี่ปุ่น และยังสามารถใช้เวที UNCHR ในการเคลื่อนไหวเพื่อกดดันญี่ปุ่น อีกทั้งยังมีการขยายความเคลื่อนไหวไปสู่พื้นที่ต่างๆ ในต่างประเทศ โดยมีกรอบความร่วมมือร่วมกันในการใช้ชุดมาตรการสากลเดียวกัน และการร่วมมือกันตั้งรൂปขึ้นหญิงบำเรอไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ทั่วโลกเพื่อเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์อีกด้วย

แต่ในการดำเนินการเรียกร้องของ The Korean Council นั้น ยังปรากฏให้เห็นข้อจำกัดอยู่ เช่น การเรียกร้องของกลุ่มนั้น ไม่ใช่การต่อสู้กับรัฐบาลญี่ปุ่นเพียงฝ่ายเดียว แต่กลุ่มเรียกร้องยังต้องต่อสู้กับรัฐบาลตนเองด้วย

เนื่องจากในมุมมองของรัฐ สิทธิสตรีถือว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่ที่รัฐไม่เคยต้องออกนโยบายในการจัดการปัญหาเหล่านี้ และรัฐเองก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับสิทธิสตรีมาตั้งแต่ต้น ทำให้กลุ่มเรียกร้องจำเป็นต้องสร้างความตระหนักรู้แก่รัฐ และเป็นหน้าที่สำคัญของกลุ่มเรียกร้องทางที่จะต้องเคลื่อนไหวเพื่อกระตุ้นให้รัฐเห็นถึงความสำคัญของสิทธิสตรี ซึ่งเป็นปัญหาที่ถูกละเลยมากที่สุด และเป็นความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน¹²⁵

ในการดำเนินนโยบายการเรียกร้องของฝ่ายรัฐบาลเกาหลีใต้ ถึงแม้ว่าการเริ่มต้นการเรียกร้องของ The Korean Council จะมีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 ซึ่งเริ่มขึ้นในยุคสมัยประธานาธิบดีโน แทวู แต่ว่าประเด็นสิทธิสตรียังถือว่าเป็นเรื่องใหม่ที่ยังไม่มีรัฐไหนต้องเผชิญเพื่อสร้างนโยบายตอบรับต่อประเด็นสิทธิสตรีนี้ ทำให้ในสมัยนั้นรัฐบาลเกาหลีใต้ไม่มีการออกนโยบายเพื่อตอบรับกับการเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิสตรีเพื่อหญิงบำเรอแต่อย่างใด

จวบจนในการหาเสียงการเลือกตั้งของนางปาร์ค กึนฮเย ซึ่งได้หยิบยกประเด็นทางหญิงบำเรอขึ้นมาอีกครั้ง ส่งผลให้ในขณะนั้นรัฐบาลเกาหลีเกิดการดำเนินนโยบายที่ให้ความสนใจกับ

¹²⁵ Bunch, "Women's rights as human rights: Toward a re-vision of human rights," 486.

หญิงบำเรอเป็นอย่างมาก ถือได้ว่าการเรียกร้องในประเด็นสิทธิสตรีในยุคของประธานาธิบดีปาร์ค นั้นเป็นไปอย่างเข้มข้น เธอกลายเป็นประธานาธิบดีหญิงคนแรกของเกาหลีใต้ ที่ได้แสดงให้เห็น ความหลากหลายในการส่งเสริมบทบาทของผู้หญิงในเกาหลี¹²⁶ นักสตรีนิยมกล่าวว่าเธอได้ กลายเป็นตัวแทนหญิงที่สำคัญบนบทบาททางการเมือง¹²⁷ ประธานาธิบดีปาร์ค ถูกมองว่าเป็น ประธานาธิบดีหญิงที่ให้ความสำคัญกับประเด็นสิทธิสตรี และได้พยายามยกระดับความเท่าเทียม ทางเพศขึ้นมาเป็นประเด็นหลักในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ภายใต้การนำพรรคของเธอ¹²⁸

ผลลัพธ์ในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลเกาหลีใต้ภายใต้การนำของประธานาธิบดี ปาร์ค ก็นั้นเกิดขึ้นเมื่อรัฐบาลได้บรรลุข้อตกลงร่วมกับญี่ปุ่นต่อกรณีข้อพิพาทหญิงบำเรอปี 2015 ตามที่ได้กล่าวไปในบทก่อนหน้า ซึ่งการหยุดข้อขัดแย้งระหว่างทั้ง 2 ประเทศนี้ส่งผลให้ ประเทศ เกาหลีใต้และญี่ปุ่นสามารถดำเนินโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น การร่วมมือกันการ บำรุงปรามการทดลองขีปนาวุธในเกาหลีเหนือ อีกทั้งวันที่ 27 สิงหาคม 2016 รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลังของญี่ปุ่น นายทาโร อาโซะ (Taro Aso) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ของเกาหลีใต้ นายฮิล-โฮยู (Il-ho Yoo) ได้เปิดการเจรจาตกลงการแลกเปลี่ยนสกุลเงินระหว่าง ทั้ง สองประเทศ ทำให้การยุติความขัดแย้งในประเด็นหญิงบำเรอนั้น กลับกลายเป็นประตูดุโครงการ ความร่วมมือในประเด็นยุทธศาสตร์หลายประการ¹²⁹

4.2. เปรียบเทียบวัตถุประสงค์การเรียกร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่น ระหว่าง กลุ่มสมาคมชาว เกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น กับ รัฐบาลเกาหลีใต้

สำหรับวัตถุประสงค์ในการเรียกร้องของแต่ละฝ่ายนั้น ตามที่ได้กล่าวไปในบทที่ 2 ถึง วัตถุประสงค์การเรียกร้องของ The Korean Council ถึงความสำคัญในการเรียกร้องของกลุ่ม

¹²⁶ Young-Im Lee and Farida Jalalzai, "President Park Geun-Hye of South Korea: A Woman President without Women?," *Politics & Gender* 13, no. 4 (2017), <https://www.cambridge.org/core/article/president-park-geunhye-of-south-korea-a-woman-president-without-women/FF11464EEB199F5A7A31ED716E43926D>, 597.

¹²⁷ Ibid, 601.

¹²⁸ Ibid, 598.

¹²⁹ Cheol Hee Park, "A South Korean Perspective: Getting to a Deal on 'Comfort Women'," Accessed 4 กรกฎาคม 2563, https://www.globalasia.org/v12no1/cover/a-south-korean-perspective-getting-to-a-deal-on-comfort-women_cheol-hee-park.

เรียกร้องนั้น ทำให้เห็นว่ากลุ่มเรียกร้องซึ่งก่อตั้งขึ้นมาจากองค์กรสตรีได้เริ่มต้นการสร้างความคิดตระหนักรู้ถึงสิทธิสตรีตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่ในขณะนั้น การก้าวผ่านความคิดกระแสหลักที่มีมาอย่างยาวนานนั้น ส่งผลให้กลุ่มเรียกร้องจำเป็นต้องหาการสร้างหนทางใหม่ ๆ ในการนำเสนอประเด็นให้เป็นที่สนใจ

แต่การนำเสนอประเด็นที่ยังไม่ได้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในสังคมนั้น The Korean Council จึงต้องทำการสร้างความร่วมมือกับองค์กรและยังมีวิธีการต่าง ๆ ในการนำเสนอภาพลักษณ์ไม่ว่าจะเป็นการชูประเด็นให้เป็นที่สนใจโดยการปรากฏตัวของอดีตหญิงบำเรอ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรในต่างประเทศเพื่อนำประเด็นหญิงบำเรอขึ้นสู่เวทีประชุมสหประชาชาติ

การกระทำของฝ่าย The Korean Council ได้แสดงให้เห็นถึงการใช้การเรียกร้องสิทธิสตรีในการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนให้แก่สตรี กล่าวได้ว่าเป็นการเรียกร้องเพื่อหญิงบำเรอ โดยอาศัยความกระตือรือร้นของกระแสสังคมในขณะนั้น¹³⁰ และความต้องการแสดงให้เห็นว่าเรื่องราวของหญิงบำเรอนั้นเป็นประวัติศาสตร์ที่ชาวโลกจะต้องตระหนักถึงไศกนาฏกรรม การใช้ความรุนแรงละเมิดสิทธิมนุษยชนในอดีต¹³¹ และการเรียกร้องของ The Korean Council นั้น เพื่อให้ผู้คนได้เข้าใจในประวัติศาสตร์ที่หญิงบำเรอเหล่านี้ต้องพบเจอ รวมถึงการสร้างรูปปั้นหญิงบำเรอนั้น เป็นสิ่งเตือนใจในแง่ของสัญลักษณ์แห่งสิทธิมนุษยชนว่า ประวัติศาสตร์นี้จะต้องไม่เกิดซ้ำรอย¹³² รวมถึงได้หาหนทางที่จะป้องกันการเกิดขึ้นของการละเมิดสิทธิสตรีขึ้น ด้วยการสร้างความตระหนักรู้แก่ผู้คน และเสนอขอเรียกร้องแก่ทั้งรัฐบาลญี่ปุ่นและรัฐบาลเกาหลีเพื่อเพิ่มประวัติศาสตร์เกี่ยวกับหญิงบำเรอลงในบทเรียนของทั้ง 2 ประเทศ เพื่อเป็นบทเรียนที่สำคัญต่อประชาคมโลกอีกด้วย

¹³⁰ Varga, "National Bodies: The 'Comfort Women' Discourse and its Controversies in South Korea," 294.

¹³¹ Yi Yong-in, "Symbol of "historical understanding," comfort woman statue comes to Washington DC," Accessed 2 มิถุนายน 2563,

http://english.hani.co.kr/arti/english_edition/e_national/774306.html?fbclid=IwAR0rS4Fr2XfoVc8wz%20HpqPc9OI57L5EpCZWwtd9L6tq71vM-Cb8ZTrRIRZtE.

¹³² Ibid.

ดังนั้น The Korean Council จึงตั้งต่อสู้กับรัฐบาลญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ไปพร้อมกัน เพื่อพยายามอย่างยิ่งที่จะเรียกร้องให้รัฐทั้ง 2 เห็นความสำคัญของสิทธิสตรีที่เทียบเท่ากับสิทธิมนุษยชน และต้องการชี้ให้เห็นความสำคัญของการละเมิดสิทธิสตรีซึ่งรัฐต้องให้ความสำคัญไม่น้อยกว่าประเด็นสิทธิมนุษยชนด้านอื่นๆ ที่สำคัญอย่างยิ่งรัฐไม่ควรแบ่งแยกประเด็นทางสิทธิสตรีออกจากประเด็นสิทธิมนุษยชน

แต่ในด้านของรัฐบาลเกาหลีใต้นั้น หลังจากมีการหยิบยกประเด็นหญิงบำเรอขึ้นมา เกิดการใช้การเรียกร้องสิทธิสตรีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินนโยบายของรัฐตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยวัตถุประสงค์การเรียกร้องสิทธิสตรีของรัฐนั้น คือการใช้โอกาสจากการเรียกร้องทางสิทธิสตรีมาใช้ในการหาเสียงของประธานาธิบดี ปาร์ค กึนเฮ เพื่อเรียกคะแนนนิยมจากชาวเกาหลี ซึ่งเป็นช่วงที่ประชาชนกำลังตื่นตัวจากการต่อต้านญี่ปุ่นจนเกิดเป็นกระแสชาตินิยมในช่วงนั้น อีกทั้งการเผชิญกับแรงกดดันจากสหรัฐอเมริกาที่เป็นปัจจัยสำคัญ สหรัฐฯ เรียกร้องให้ผู้นำทั้งสองประนีประนอมกัน และยังกระตุ้นให้ทั้งสองฝ่ายยืนเคียงข้างกันในฐานะพันธมิตรประชาธิปไตย และทำให้รู้สึกถึงความจำเป็นในการร่วมมือเชิงกลยุทธ์ เพื่อเผชิญกับการรับมือกับอำนาจของจีนที่เพิ่มขึ้น รวมถึงเกาหลีเหนือที่ยังคงพัฒนาศักยภาพขีปนาวุธนิวเคลียร์¹³³ แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่าสหรัฐฯ จะเป็นปัจจัยภายนอก แต่กลับส่งผลแก่การกำหนดนโยบาย และเกาหลีใต้ที่ต้องดำเนินนโยบายตามพันธมิตรหลัก ทำให้ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายการเมืองภายในของเกาหลี

สรุป

จากข้างต้นทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า จุดประสงค์ที่แท้จริงของการเรียกร้องเพื่อสิทธิมนุษยชนสตรีระหว่าง กลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น กับ รัฐบาลเกาหลีนั้นแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด จากการศึกษาพบว่า จุดประสงค์ของ The Korean Council นั้น เกิดขึ้นเพื่อเรียกร้องเพื่อให้รัฐทั้งหลายให้ความสำคัญกับสิทธิสตรีที่เทียบเท่าและเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน และการเรียกร้องนั้นเป็นไปเพื่อความยุติธรรมของอดีตเหยื่อหญิงบำเรอให้ได้รับการชดเชยที่เหมาะสมกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต

¹³³ Park, "A South Korean Perspective: Getting to a Deal on 'Comfort Women'."

ซึ่งแตกต่างกับวัตถุประสงค์ในการเรียกร้องในฝั่งรัฐบาลเกาหลีใต้ ซึ่งใช้การเรียกร้องทางสิทธิสตรีเพื่อผลประโยชน์ของรัฐเอง การออกมาเรียกร้องเพื่อหญิงบำเรอในฐานะของรัฐนั้น แทนที่จะเป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของหญิงบำเรอ แต่ผลลัพธ์ของการเรียกร้องจากรัฐกลับยุติลงโดยปราศจากการยอมรับของเหยื่อ ซึ่งวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของรัฐนั้นคือการทำให้สิทธิสตรีกลายเป็น “เครื่องมือ” เพื่อใช้ประโยชน์จากการเรียกร้อง ทั้งนี้การกระทำของรัฐนั้น อาจเกิดจากปัจจัยภายใน เช่น การโหมกระแสความสนใจของประชาชนเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิสตรี เพื่อใช้ในการสร้างความนิยมแก่ตนเอง หรือและปัจจัยภายนอกเช่น การถูกกดดันจากสหรัฐฯ จึงเกิดการใช้การเรียกร้องทางสิทธิสตรีเป็นเครื่องมือในยุติความบาดหมางกับญี่ปุ่น ส่งผลให้รัฐเลือกใช้สิทธิสตรีเข้ามาเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายเพื่อผลประโยชน์อันสูงสุดของรัฐ ซึ่งสามารถแสดงการเปรียบเทียบเป็นตาราง ดังต่อไปนี้

	The Korean Council	รัฐบาลเกาหลีใต้
วิธีการดำเนินการ	การเรียกร้องผ่านความร่วมมือกับเครือข่ายข้ามชาติ	การใช้สิทธิสตรีเป็นเครื่องมือในการเรียกร้องเพื่อผลประโยชน์แห่งรัฐ
จุดประสงค์	เพื่อเรียกร้องความรับผิดชอบจากรัฐบาลญี่ปุ่น เพื่อเรียกร้องความเท่าเทียมทางสิทธิสตรีเทียบเท่ากับประเด็นสิทธิมนุษยชน	ปัจจัยภายใน : การหาฐานเสียงเพื่อเพิ่มคะแนนการเลือกตั้ง ปัจจัยภายนอก : การกดดันจากสหรัฐฯ
ผลลัพธ์	นำประเด็นหญิงบำเรอขึ้นสู่วาระการประชุมสหประชาชาติ	บรรลุข้อตกลงยุติข้อขัดแย้งว่าด้วยหญิงบำเรอ

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการเปรียบเทียบระหว่าง The Korean Council และ รัฐบาลเกาหลีใต้

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเป้าหมายของรัฐในการนำสิทธิสตรีเข้ามาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการของรัฐนั้น เพื่อผลประโยชน์ของรัฐเป็นหลัก ส่งผลให้ผลลัพธ์การดำเนินการเรียกร้องสิทธิสตรีของรัฐนั้นยุติลงเมื่อผลประโยชน์ของรัฐสำคัญกว่า ส่งผลให้กลุ่มเรียกร้องนั้นไม่พอใจในข้อตกลงของรัฐบาลเกาหลีใต้เป็นอย่างมาก เนื่องด้วยข้อตกลงระหว่างทั้ง 2 ประเทศนั้น นอกจากจะไม่ได้เป็นที่ยอมรับจากอดีตหญิงบำเรอแล้ว การกระทำของรัฐยังสื่อถึงการไม่ให้ความสำคัญกับประเด็นหญิงบำเรอที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นการขัดกับจุดประสงค์หลักของกลุ่มเรียกร้องอีกด้วย

บทที่ 5

บทสรุป

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาถึงความแตกต่างกันของจุดประสงค์ในการเรียกร้องในประเด็นหญิงบำเรอของกลุ่มสมาคมชาวเกาหลีเพื่อผู้หญิงที่ถูกใช้บำเรอทหารญี่ปุ่น กับ รัฐบาลเกาหลีใต้ ภายใต้คำถามวิจัยว่าจุดประสงค์ของทั้ง 2 ฝ่ายนี้แตกต่างกันอย่างไร

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของทั้ง 2 กลุ่มนั้น พบถึงการนำสิทธิสตรีเข้ามาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการเรียกร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่นในประเด็นหญิงบำเรอ หากแต่กลับมีความแตกต่างกันในการนำสิทธิสตรีเข้ามาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ของแต่ละฝ่าย โดย The Korean Council ซึ่งเกิดจากความร่วมมือกันของนักสตรีนิยมและกลุ่มองค์กรสตรี จัดตั้ง The Korean Council ขึ้น หลังจากเกาหลีใต้ได้รับการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เกิดความร่วมมือกันระหว่างภาคประชาสังคมต่าง ๆ โดยมี the Korean Council เป็นแกนนำหลักในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้วิธีการเรียกร้องผ่านการผลักดันอดีตหญิงบำเรอที่ยังมีชีวิตออกมาเล่าเรื่องราวของพวกเธอ เพื่อแสดงถึงพยานทางประวัติศาสตร์ทดแทนหลักฐานที่ญี่ปุ่นได้ปกปิดเอาไว้ และมีการจัดกิจกรรมเรียกร้องขึ้นเพื่อดึงดูดความสนใจของประชาชน

อีกทั้ง The Korean Council ยังมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยการใช้การเมืองเชิงสัญลักษณ์และอุดมการณ์สากลในการขับเคลื่อนในประเด็นสิทธิมนุษยชน โดยนำประเด็นปัญหาหญิงบำเรอจากประเทศเกาหลีใต้เข้าสู่เวทีการประชุมระหว่างประเทศต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติและสร้างรूपปั้นหญิงบำเรอขึ้น โดยรूपปั้นหญิงบำเรอตัวแรกได้ทำการจัดตั้งขึ้นหน้าสถานทูตญี่ปุ่นในเกาหลีใต้ในปี ค.ศ.2011 และด้วยความร่วมมือกันของกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือในต่างประเทศ ทำให้รूपปั้นหญิงบำเรอนี้ได้ไปปรากฏในต่างประเทศ เช่น ในจีน แคนาดา เยอรมนี¹³⁴ หรือสหรัฐฯ อีกด้วย

¹³⁴ สุชาดา เลี้ยงชูศักดิ์, "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิงบำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษา ระหว่าง ค. ศ. 2010-2017," 100

โดยกลุ่มเรียกร้องได้ทำการยื่นข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่น ให้ทำการชดใช้แก่อดีตหญิงบำเรอ เพื่อสร้างความเป็นธรรมแก่พวกเธอ เนื่องจากกลุ่ม The Korean Council มองว่าความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นนี้จะต้องได้รับการบรรเทาแก้ไขโดยเร็วที่สุด โดยรัฐบาลญี่ปุ่นจะต้องทำการแก้ไขปัญหาลักษณะเป็นรูปธรรม เช่น การเปิดเผยเอกสารลับเกี่ยวกับหญิงบำเรอ การยอมรับการกระทำต่อหญิงบำเรอว่าเป็นอาชกรรมทางสงคราม การจ่ายเงินชดเชยแก่อดีตหญิงบำเรอที่ยังมีชีวิต และการบรรจุเหตุการณ์หญิงบำเรอช่วงสงครามลงในหนังสือเรียนประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่น เพื่อเป็นบทเรียนและการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ซ้ำในอนาคต

ทั้งนี้จากการศึกษาการก่อตั้งของกลุ่ม The Korean Council และข้อเรียกร้องต่อญี่ปุ่นของกลุ่มเรียกร้องนั้น ส่งผลให้เห็นถึงจุดประสงค์สำคัญของการเรียกร้องต่อรัฐบาลญี่ปุ่นอย่างชัดเจน การเรียกร้องนั้นเป็นไปเพื่อต้องการสร้างความยุติธรรมให้แก่อดีตหญิงบำเรอ ให้ได้รับการชดใช้ที่เหมาะสม อีกทั้งต้องการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิสตรีเช่นนี้อีก และยังเป็นการสร้างความตระหนักแก่ประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของสิทธิสตรีอีกด้วย

แต่อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ.2015 เกิดเหตุการณ์การร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลเกาหลีใต้และรัฐบาลญี่ปุ่นผ่านข้อตกลงว่าด้วยหญิงบำเรอ ซึ่งถือว่าการยุติข้อพิพาทอย่างยาวนานระหว่าง 2 ประเทศ ซึ่งก่อนหน้าการลงนามข้อตกลงว่าด้วยหญิงบำเรอนั้น รัฐบาลเกาหลีใต้ได้การดำเนินการของประธานาธิบดีปาร์ค กึนฮเยนั้น ได้มีการต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรมในประเด็นหญิงบำเรอต่อญี่ปุ่นมาตลอด ไม่ว่าจะเป็นการหยิบยกประเด็นหญิงบำเรอขึ้นสู่สาธารณะอีกครั้ง หรือการตอบสนองที่แข็งกร้าวต่อญี่ปุ่นซึ่งเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ถึงการต่อต้านญี่ปุ่นอย่างชัดเจน

แต่ในเดือนมิถุนายน 2015 เกาหลีใต้และญี่ปุ่นได้มีการรื้อฟื้นความสัมพันธ์แบบทวิภาคีขึ้นมาอีกครั้ง ซึ่งในขณะนั้นรัฐบาลเกาหลีใต้และญี่ปุ่นถูกกดดันจากสหรัฐฯ ให้ทั้ง 2 ประเทศยุติข้อขัดแย้งระหว่างกัน สหรัฐฯ นั้นตระหนักดีถึงประเด็นอ่อนไหวทางประวัติศาสตร์บนความสัมพันธ์ของเกาหลีใต้กับญี่ปุ่น แต่กลับเชื่อมั่นในผลดีที่อันจะเกิดได้จากความร่วมมือจากประเทศพันธมิตร ทั้ง 2 ประเทศนี้มากกว่า ซึ่งผลดีนั้นอาจมีน้ำหนักมากกว่าความตึงเครียดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในอดีตและความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน¹³⁵ ส่งผลให้สหรัฐฯ ที่ดำเนินยุทธศาสตร์ปักหมุด

¹³⁵ ชาญชัย คุ้มปัญญา, "หญิงบำเรอ" เรื่องที่จบแล้วแต่ยังไม่จบ."

เอเชียได้เดินหน้าผลักดันการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น ซึ่งสหรัฐฯ ได้ผลักดันให้เกาหลีใต้และญี่ปุ่นปฏิบัติตามข้อตกลงและขยายขอบเขตของความร่วมมือไตรภาคีและทวิภาคีระหว่างกัน และหันมาให้ความสนใจกับอิทธิพลที่มากขึ้นของเกาหลีเหนือและจีน

รัฐบาลเกาหลีใต้และรัฐบาลญี่ปุ่นมีการทำข้อตกลงระหว่างกัน ทางด้านญี่ปุ่นยินยอมที่จะชดใช้เงินให้แก่อดีตหญิงบำเรอและกล่าวคำขอโทษต่อพวกเธอเหล่านั้น โดยขณะเดียวกันญี่ปุ่นได้ขอให้ทางรัฐบาลเกาหลีใต้เคลื่อนย้ายรูปปั้นหญิงบำเรอซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางการเมืองที่สำคัญของกลุ่มเรียกร้องออกจากหน้าสถานทูตญี่ปุ่นในกรุงโซล และได้ตกลงกันว่าทั้งเกาหลีใต้และญี่ปุ่นจะไม่มี การนำเรื่องหญิงบำเรอมาเป็นข้อวิจารณ์กันบนเวทีระหว่างประเทศอีก

ส่งผลให้เราสามารถวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของรัฐบาลเกาหลีใต้ต่อการเรียกร้องได้ว่า การที่นางปาร์ค กึนเฮ ได้ก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเกาหลีใต้ในขณะนั้น ได้อาศัยการขับเคลื่อนทางกระแสเรียกร้องต่อญี่ปุ่นจากประเด็นหญิงบำเรอ การเสนอตัวเป็นแกนนำต่อสู้เพื่อสตรีของประธานาธิบดีผู้หญิงคนแรกของเกาหลี ส่งผลให้ชาวเกาหลีในขณะนั้นทะคะแนนนิยมให้แก่ นางปาร์ค อึกซ็อง ปาร์ค กึนเฮ เริ่มต้นด้วยการแสดงตนว่าจริงใจต่อประเด็นหญิงบำเรอมากที่สุด และได้แสดงท่าทีแข็งกร้าวต่อรัฐบาลญี่ปุ่น แต่ในท้ายที่สุดรัฐบาลเกาหลีภายใต้การนำของประธานาธิบดีปาร์คได้ลงนามยุติข้อตกลง ในขณะที่ฝ่ายหญิงบำเรอที่สนับสนุนเธอมาตลอดนั้นไม่เห็นด้วย

รัฐบาล ปาร์ค กึนเฮ ที่ไม่ฟังเสียงคัดค้านจากฝ่ายหญิงบำเรอ ทั้งที่แสดงท่าทีอยู่ฝ่ายเดียวกับหญิงบำเรอมาตลอด ทำให้เห็นว่าวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการเรียกร้องของรัฐบาลนั้นเกิดมาจากการอิงกระแสการเรียกร้องทางสิทธิสตรีเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียกคะแนนนิยมให้แก่ตนเอง อีกทั้งการมองภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันและอิทธิพลจากสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้เกาหลีใต้เลือกที่จะเชื่อมสัมพันธ์กับญี่ปุ่นโดยละเว้นความบาดหมางที่ตั้งอยู่บนประวัติศาสตร์ของทั้ง 2 ประเทศ ทั้งร่วมมือและต่างดำเนินนโยบายตามพันธมิตรหลักกับมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ มากกว่าที่จะคงอยู่บนความขัดแย้งต่อไป

การตัดสินใจของรัฐ ส่งผลให้ The Korean Council และกลุ่มประชาสังคมอื่นๆ ไม่พอใจเป็นอย่างมากถึงการละเลยความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเรียกร้อง ทำให้เกิดการลุกฮือขึ้นเรียกร้องครั้งใหม่ต่อรัฐบาลเกาหลีใต้ด้วย โดยมีการขอให้ปฏิเสธเงินชดเชยที่ได้มากลับไปให้

รัฐบาลญี่ปุ่น และเร่งตรวจสอบกระบวนการอนุมัติการลงนามข้อตกลงว่าด้วยหญิงบำเรออย่างโปร่งใส และยังคงต้องมีการบรรจุประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้น ลงในแบบการเรียนการสอนของเกาหลีด้วย

ซึ่งการเรียกร้องของ The Korean Council ต่อรัฐบาลเกาหลีใต้ในครั้งนี้ สื่อให้เห็นถึงการเรียกร้องความรับผิดชอบจากรัฐบาลตนเอง เนื่องจากโดยปกติแล้วรัฐส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อประเด็นของสิทธิสตรีที่เทียบเท่ากับประเด็นสิทธิมนุษยชนอื่นๆ อีกทั้งการเรียกร้องทางสิทธิสตรีของ The Korean Council นั้นถือได้ว่าเป็นการเคลื่อนไหวในประเด็นใหม่ในขณะนั้น ซึ่งรัฐยังไม่เคยต้องสร้างนโยบายในการจัดการเกี่ยวกับประเด็นสิทธิสตรีเหล่านี้ ทำให้จุดประสงค์ของ The Korean Council ต่อรัฐบาลเกาหลีใต้นั้น เพื่อต้องการให้รัฐให้ความสำคัญกับประเด็นทางสิทธิสตรีซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนที่รัฐพึงต้องให้ความสำคัญอย่างเท่าเทียม อีกทั้งกลุ่มเรียกร้องนั้นต้องการเรียกร้องความยุติธรรมแก่สตรีที่ถูกละเมิดและถูกระทำ ความรุนแรงทางเพศให้ได้รับการชดเชยที่เหมาะสมกับพวกเขาด้วย อีกทั้งยังมีการเรียกร้องให้รัฐปลูกฝังความตระหนักรู้แก่ประชาชนและให้ความรู้อย่างทั่วถึง เกี่ยวกับประเด็นหญิงบำเรอในประวัติศาสตร์ หรือการให้ความสำคัญกับสิทธิสตรี เพื่อป้องกันการเกิดเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนเช่นนี้ ในอนาคตขึ้นอีก The Korean Council จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพยายามเรียกร้องให้รัฐแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนี้อย่างจริงจัง

ทั้งนี้การศึกษาการเปรียบเทียบความแตกต่างของวัตถุประสงค์ของการเรียกร้องของ The Korean Council นั้น ทำให้เห็นภาพโดยรวมได้ว่า ทั้ง 2 ฝ่ายต่างมีการนำสิทธิสตรีเข้ามาเป็นเครื่องมือเพื่อความสำเร็จในการเรียกร้องของตน แต่กลับกัน The Korean Council ได้แสดงให้เห็นว่าการเรียกร้องทั้งหมดนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า โดยการผลักดันให้ประชาคมโลกได้เห็นถึงความสำคัญของสิทธิสตรี และพยายามปกป้องผู้หญิงจากการถูกกดขี่ภายใต้ระบบชายเป็นใหญ่ในปัจจุบัน แต่ในด้านรัฐบาลเกาหลีใต้นั้นกลับใช้ประโยชน์จากการเรียกร้องของกลุ่มเรียกร้องเพื่อเป็นฐานเสียงเรียกคะแนนนิยมให้แก่ตนเอง และยังใช้ประเด็นหญิงบำเรอในการกลับมาเชื่อมสัมพันธ์กับญี่ปุ่นบนเวทีระหว่างประเทศอีกด้วย แสดงให้เห็นถึงการออกมาเรียกร้องเพื่อหญิงบำเรอในฐานะของรัฐนั้น แทนที่จะเป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของหญิงบำเรอ แต่ผลลัพธ์ของการเรียกร้องจากรัฐกลับยุติลงโดยปราศจากการยอมรับของเหยื่อ และนำสิทธิสตรีมาเป็นเครื่องมือ เพื่อใช้ประโยชน์จากการเรียกร้องเพื่อประโยชน์อันสูงสุดของรัฐ

บรรณานุกรม

- "Japan–Rok Comfort Women Agreement a Key Step to Reconciliation." Updated 6 มกราคม 2559, accessed 24 พฤษภาคม, 2563, <https://www.eastasiaforum.org/2016/01/06/japan-rok-comfort-women-agreement-a-key-step-to-reconciliation/>.
- Bunch, Charlotte. "Women's Rights as Human Rights: Toward a Re-Vision of Human Rights." *Hum. Rts. Q.* 12 (1990): 486.
- Chin Sung Chung. "Korean Women Drafted for Military Sexual Slavery by Japan." In *True Stories of the Korean Comfort Women* edited by Keith Howard. London: cassell, 1995.
- Claire Lee. "In Solidarity with Wartime Rape Victims." In *The Korea herald*. 24 August 2014. The Korea herald, 1 March 2020 2014. <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20140824000084>
- "Activities." The Korean Council, accessed 19 เมษายน 2563, <http://womenandwar.net/kr/activities/?ckattempt=1#commemoration>.
- "Great Speeches for Better Speaking." Updated 21 มีนาคม 2563, accessed 19 กรกฎาคม 2563, <https://www.americanrhetoric.com/speeches/hillaryclintonbeijingspeech.htm>.
- Frühstück, Sabine. "Comfort Women: Sexual Slavery in the Japanese Military During World War II." *Feminist Review* 82, no. 1 (2006/02/01 2006): 137-38. <https://doi.org/10.1057/palgrave.fr.9400266>. <https://doi.org/10.1057/palgrave.fr.9400266>.
- "Japan and South Korea Agree Ww2 'Comfort Women' Deal." accessed 21 มิถุนายน 2563, <https://www.bbc.com/news/world-asia-35188135>.
- "Statement by the Chief Cabinet Secretary Yohei Kono on the Result of the Study on the Issue of 'Comfort Women'." Updated 4 สิงหาคม 2536, accessed 25 พฤษภาคม, 2563, <https://www.mofa.go.jp/policy/women/fund/state9308.html>.
- Joo, Hee-Jung Serenity. "Comfort Women in Human Rights Discourse: Fetishized Testimonies, Small Museums, and the Politics of Thin Description." *Review of*

Education, Pedagogy, and Cultural Studies 37, no. 2-3 (2015/05/27 2015): 166-83.

<https://doi.org/10.1080/10714413.2015.1028836>.

<https://doi.org/10.1080/10714413.2015.1028836>.

Katharine, H. S. Moon. "South Korean Movements against Militarized Sexual Labor." *Asian Survey* 39, no. 2 (1999): 310-27. <https://doi.org/10.2307/2645457>.

www.jstor.org/stable/2645457.

KBS WORLD. "22 Years of Wednesday Demonstrations." *KBS WORLD*, 12 สิงหาคม 2557.

http://world.kbs.co.kr/service/contents_view.htm?lang=e&menu_cate=culture&id=

[&board_seq=13170&page=2&board_code=trendkorea](http://world.kbs.co.kr/service/contents_view.htm?lang=e&menu_cate=culture&id=&board_seq=13170&page=2&board_code=trendkorea).

Kim, Hakjoon. "The American Military Government in South Korea, 1945-1948: Its Formation, Policies, and Legacies." *Asian Perspective* 12, no. 1 (1988): 51-83.

www.jstor.org/stable/42703907.

Lee Jae-Eun. "Korean Council for Women Drafted for Military Sexual Slavery." 2001.04.03

People's Solidarity for Participatory Democracy, 16 ธันวาคม 2562.

<http://www.peoplepower21.org/English/37829>.

Lee, Young-Im, and Farida Jalalzai. "President Park Geun-Hye of South Korea: A Woman President without Women?". *Politics & Gender* 13, no. 4 (2017): 597-617.

<https://doi.org/10.1017/S1743923X17000204>.

<https://www.cambridge.org/core/article/president-park-geunhye-of-south-korea-a-woman-president-without-women/FF11464EEB199F5A7A31ED716E43926D>.

Liu, Chien. "Obama's Pivot to Asia and Its Failed Japan-South Korea Historical

Reconciliation." *East Asia* 35, no. 4 (2018/12/01 2018): 293-316.

<https://doi.org/10.1007/s12140-018-9304-7>. <https://doi.org/10.1007/s12140-018-9304-7>.

"Comfort Women." Encyclopædia Britannica, inc., Updated 6 มิถุนายน 2562, accessed 19

พฤษภาคม 2563, <https://www.britannica.com/topic/comfort-women>.

Mackie, Vera, Crozier-De Rosa, and M Sharon. "Remembering the Grandmothers: The International Movement to Commemorate the Survivors of Militarized Sexual Abuse in the Asia-Pacific War." (2019).

"Comfort Women Agreement Must Engage Civil Society." accessed 21 MAY, 2020,
<https://www.eastasiaforum.org/2016/01/28/comfort-women-agreement-must-engage-civil-society/>.

MGR Online. "หนีประวัติศาสตร์ไม่พ้น! พบฟิล์มสงครามโลก หลักฐานเหยื่อบำเรอกามทหารญี่ปุ่นมีจริง." 15 กรกฎาคม 2560, 12 ธันวาคม 2562.
<https://mgronline.com/china/detail/9600000070995>.

Min, Pyong Gap. "Korean "Comfort Women":The Intersection of Colonial Power, Gender, and Class." *Gender & Society* 17, no. 6 (2003): 938-57.
<https://doi.org/10.1177/0891243203257584>.
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0891243203257584>.

NEWS, KYODO. "South Korea Court Takes Pass on Judging Comfort Women Deal with Japan." *KYODO NEWS*, 27 Dec 2019.
<https://english.kyodonews.net/news/2019/12/72402e9992fa-urgent-s-korean-court-declines-to-rule-on-comfort-women-deal-with-japan.html>.

"เปิดที่มา สรุปลงครามการค้า เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น." accessed 1 พฤษภาคม 2563,
<https://workpointnews.com/2019/08/05/korea-japan/>.

"The 'Final and Irreversible' 2015 Japan-South Korea Comfort Women Deal Unravels." Updated 9 มกราคม 2560, accessed 24 พฤษภาคม, 2563,
<https://thediplomat.com/2017/01/the-final-and-irreversible-2015-japan-south-korea-comfort-women-deal-unravels/>.

"South Koreans Continue to Distrust Japan. How Will the Upcoming Presidential Election Change That?", Updated 26 เมษายน 2560, accessed 24 พฤษภาคม, 2563,
<https://thediplomat.com/2017/04/south-koreans-continue-to-distrust-japan-how-will-the-upcoming-presidential-election-change-that/>.

"A South Korean Perspective: Getting to a Deal on 'Comfort Women'." accessed 4 กรกฎาคม 2563, <https://www.globalasia.org/v12no1/cover/a-south-korean-perspective-getting-to-a-deal-on-comfort-women-cheol-hee-park>.

Rosa, Vera Mackie and Sharon Crozier-De. "Remembering the Grandmothers: The International Movement to Commemorate the Survivors of Militarized Sexual Abuse

in the Asia-Pacific War." *The Asia-Pacific Journal* 17, no. 4 (2019).

<https://doi.org/https://apjpf.org/2019/04/MackieCrozierDeRosa.html>.

Soh, Chunghee Sarah. "Human Rights and the "Comfort Women"." *Peace Review* 12, no. 1 (2000/03/01 2000): 123-29. <https://doi.org/10.1080/104026500113917>.

<https://doi.org/10.1080/104026500113917>.

———. "The Korean "Comfort Women": Movement for Redress." *Asian Survey* 36, no. 12 (1996): 1226-40. <https://doi.org/10.2307/2645577>. www.jstor.org/stable/2645577.

"“Comfort Women”: Traveling between History and Hope." Los Angeles Review of Books, accessed 21 มิถุนายน 2563, <https://blog.lareviewofbooks.org/essays/comfort-women-traveling-history-hope/>.

Son, Elizabeth W. *Embodied Reckonings*

"*Comfort Women*," *Performance, and Transpacific Redress*. University of Michigan Press, 2018. doi:10.3998/mpub.8773540. www.jstor.org/stable/10.3998/mpub.8773540.

"ญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ เพื่อนรักหักเหลี่ยมโหด(ตอนที่ 2): จักรวรรดิญี่ปุ่น เจ็บแล้วจำ จำแล้วทำตาม." THE STANDARD, accessed 1 พฤษภาคม 2563, <https://today.line.me/th/pc/article/ญี่ปุ่น+เกาหลีใต้+เพื่อนรักหักเหลี่ยมโหด+ตอนที่+2+จักรวรรดิญี่ปุ่น+เจ็บแล้วจำ+จำแล้วทำตาม-DZQJLp>.

"History of the Movement." The Korean Council, accessed 13 เมษายน, 2563, <http://womenandwar.net/kr/history-of-the-movement/>.

"Letter to Korea Verband for Global Action Day_Justice for 'Comfort Women!' Join the 1000th Wednesday Demonstration!" The Korean Council, accessed 8 เมษายน, 2563, <http://womenandwar.net/kr/history-of-the-movement/?ckattempt=1>.

"What's Behind Abe's New Position on 'Comfort Women'?" East Asia Forum, Updated 3 มกราคม accessed 21 พฤษภาคม, 2563, <https://www.eastasiaforum.org/2016/01/03/whats-behind-abes-new-position-on-comfort-women/>.

"What's Behind Abe's New Position on 'Comfort Women'?", accessed 24 MAY, 2020, <https://www.eastasiaforum.org/2016/01/03/whats-behind-abes-new-position-on-comfort-women/>.

- Tsutsui, Kiyoteru. "Redressing Past Human Rights Violations: Global Dimensions of Contemporary Social Movements." *Social Forces* 85, no. 1 (2006): 331-54.
- Varga, Aniko. "National Bodies: The 'Comfort Women' Discourse and Its Controversies in South Korea." *Studies in Ethnicity and Nationalism* 9, no. 2 (2009): 287-303.
<https://doi.org/10.1111/j.1754-9469.2009.01054.x>.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1754-9469.2009.01054.x>.
- "1965 Korea-Japan Agreement Should Be Re-Estimated." Updated 23 มีนาคม 2559, accessed 24 พฤษภาคม 2563,
<http://www.korea.net/NewsFocus/History/view?articleId=134245>.
- "World Conferences on Women." accessed 19 กรกฎาคม 2563,
<https://www.unwomen.org/en/how-we-work/intergovernmental-support/world-conferences-on-women>.
- "วัฒนธรรมเข้มแข็งของทหาร." THE MATTER accessed 7 พฤษภาคม 2563,
<https://thematter.co/thinkers/military-culture/25938>.
- "Symbol of 'Historical Understanding,' Comfort Woman Statue Comes to Washington Dc." Hankyoreh, accessed 2 มิถุนายน 2563,
http://english.hani.co.kr/arti/english_edition/e_national/774306.html?fbclid=IwAR0rS4Fr2XfoVc8wz%20HpgPc9OI57L5EpCZWwd9L6tq71vM-Cb8ZTrRIRZtE.
- "เกาหลี-ญี่ปุ่น ยุคอาณานิคมและยุคสงครามโลก." wonderfulpackage, Updated 20 กุมภาพันธ์ 2562, accessed 20 มีนาคม, 2563,
<https://www.wonderfulpackage.com/article/v/110/>.
- โสภิตา วีรกุลเทวัญ. "เหยื่อ "บำเรอกาม" ทหารญี่ปุ่น ยุคสงครามโลกครั้งที่สอง." 4 กุมภาพันธ์ 2561 ศิลปวัฒนธรรม, 5 ตุลาคม 2562 2561. https://www.silpa-mag.com/history/article_15107.
- "เกาหลีได้ส่งสัญญาณประนีประนอมญี่ปุ่น." กรุงเทพธุรกิจ, Updated 23 พฤศจิกายน 2562, accessed 29 เมษายน 2563, <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/855701>.
- "ครบรอบ80ปีสังหารหมู่نانกิง ความทรงจำอันเลวร้ายที่ยังฝังแน่นของชาวจีน." posttoday, Updated 14 ธันวาคม 2560 accessed 4 มีนาคม, 2563,
<https://www.posttoday.com/world/530398>.

ชเนตตี ทินนาม. "ประวัติศาสตร์ว่าทกรรมความรุนแรงต่อผู้หญิงในสื่อ พ.ศ. 2449-2519."

วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

"ยุทธศาสตร์ปรับสมดุลกับความขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้กับญี่ปุ่น." จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

Updated 8 พฤษภาคม 2557, accessed 31 พฤษภาคม, 2563,

<http://www.chanchaivision.com/2014/05/Pivot-to-Asia-Korea-Japan-110508.html>.

ชาญชัย คุ่มปัญญา. "'หญิงบำเรอ' เรื่องที่จบแล้วแต่ยังไม่จบ." สถานการณ์โลก, ไทยโพสต์

<http://www.chanchaivision.com/2017/07/Comfort-Women-Accord-170723.html>.

ณัฐธิดา สุวรรณรัตน์. "การต่อสู้เพื่อความเท่าเทียมกันทางเพศในบริบทโลก นำไปสู่การยอมรับใน

บริบทสังคมไทย." วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์ 1, no. 3 (2561).

<http://journal.mju.ac.th/index.php/jas/article/view/24>.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิติ ศรีแสงนาม. "ญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ เพื่อนรักหักเหลี่ยมโหด ตอนที่ 2: จักรวรรดิ

ญี่ปุ่น เจ็บแล้วจำ จำแล้วทำตาม." (23 กันยายน 2019). Accessed 20 กุมภาพันธ์ 2563.

รัตนาดิศร. "หญิงบำเรอกาม ในสงครามมหาเอเชียบูรพา." 22 เมษายน 2563.

<https://www.facebook.com/JapanNutshell/posts/875592055928336/>.

"สรุปปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าของสตรี." accessed 19 กรกฎาคม

2563, <http://www.apsw-thailand.org/CEDAW.html>.

สุชาดา เลี้ยงชูศักดิ์. "บทบาทการรณรงค์ของภาคประชาสังคมเกาหลีใต้ในต่างประเทศกรณีหญิง

บำเรอทหารญี่ปุ่น: ศึกษาระหว่าง ค. ศ. 2010-2017." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2561.

———. "หญิงบำเรอ : ประวัติศาสตร์บาดแผล และการต่อรองบนเวทีระหว่างประเทศของเกาหลีใต้

กับญี่ปุ่น." 7 ตุลาคม 2562. 101world, 28 มีนาคม 2563.

<https://www.the101.world/history-of-comfort-women-agreement/>.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ภัทรพร ลีห่อรัมย์วัฒน์
วัน เดือน ปี เกิด	12 เมษายน 2535
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	45 ซอยจันทน์ 25/1 ถนนจันทน์ แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร 10120

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY